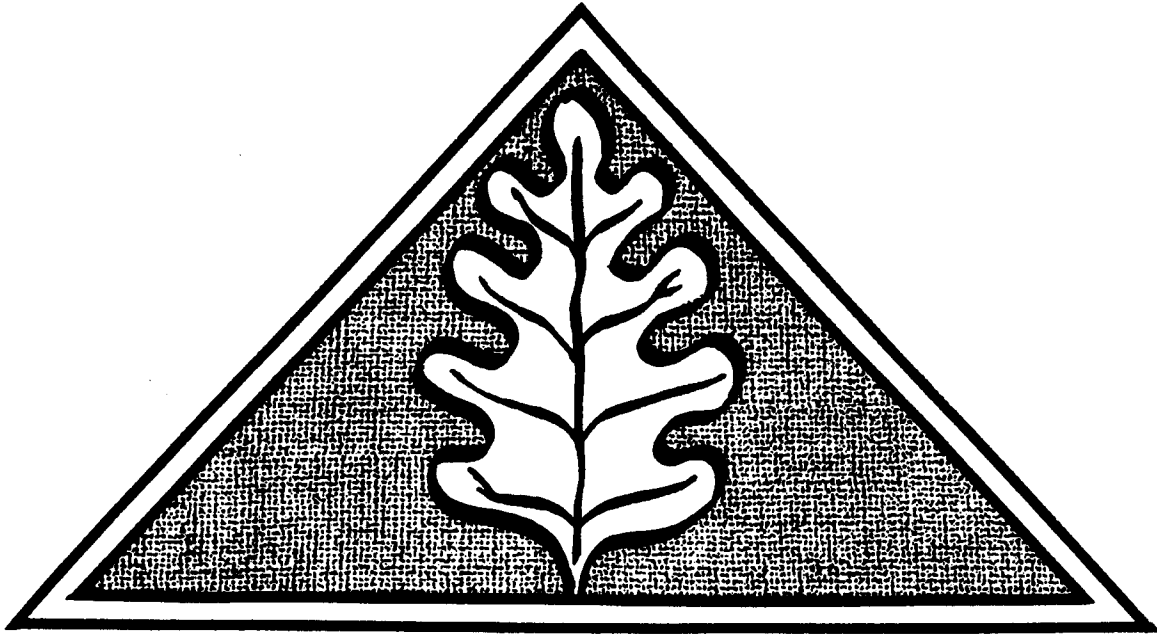

СІРИЙ ОРЕЛ
ДЕНИС БЕДНАРСЬКИЙ

ЗОЛОТОРУКИЙ

БІБЛІОТЕКА В.О.Р. № 5

П Л А С Т
КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА
УПН - ОРЛИНИЙ КРУГ

Бібліотека "ВОГНЮ ОРЛИНОЇ РАДИ"

Редакція: пл. сен. Теодосій Самогулка
Theodosy Samotulka, M.D.
P.O. Box 1000
Princeton, N.J. 08540 USA

Адміністрація: пл. сен. Денис Беднарський
Mr. Denys Bednarsky
35 Marsac Pl.
Newark, N.J. 07106 USA

Випуск ч. 5

Сірий Орел Денис Беднарський - "З о л о т о р у к и й"
- Новацька вмілість, 1979.

Цей випуск Бібліотеки В.О.Р. появляється завдяки
щедрій збірці на "Фонд В.О.Р.", яку переведено в
Австралії.

Обкладинка: Сірий Орел Іреней Юрчук

Тираж: 300 примірників - Ціна цього випуску 3.50 дол. + .50
пересилки.

Всі права застережені.

V.O.R. - Journal for "Plast" Leaders of Children's Division
Published by Supreme Plast Executive
Editor-in-Chief - Theodosy Samotulka

Printed in U.S.A.

Дорогі Новацькі Виховники!

По довгих приготуваннях віддаємо вам до вжитку збірку "Золоторукий". Підготовляючи її, довелося нам поборювати доволі багато різних труднощій, але ці труднощі тільки гартували в нас постанову, щоби якнайшвидше передати Вам ці матеріали до Ваших рук.

Новацька вмільсть "Золоторукий" Сірого Орла Дениса є неначе завершенням прецікавої й дуже важливої ділянки новацького майстрування. З цим важливим виховним засобом Ви знакомі вже за посередництвом трьох збірників "Майстрування" /Бібліотека В.О.Р. чч. 6,7 і 12/ та "Майстрування в ігрових комплексах /Бібліотека В.О.Р. ч. 11/. "Золоторукий" являє собою закінчення цієї серії матеріалів із ділянки новацького майстрування.

Сірий Орел Денис Беднарський із питомою йому майстерністю приготував оцей збірник матеріалів до новацької вмільости. Тут знайдете все, що потрібне, щоби вмільсть цю цікаво й успішно провести з Вашими новачками. Є тут і розповіді, і ручні роботи, пісні, гри і загадки - словом, цілий діапазон елементів, які новацький виховник уживає в складанні програмок зайнять із новацтвом.

Деякі зайняття чи матеріали надаються також і для новачок - - тому їх треба використати. /напр. Як обложити книжку/.

Віддаючи Вам "Золоторукого", бажаємо Вам, дорогі Братчики й Сестрички многих радісних хвилин, коли переводитимете ці роботи з новацтвом. Надіємося, що при Вашій помочі ця книжечка допоможе новацтву у виробленні зарядности, зручности в уживанні рук, та дасть їм певні практичні вміння, - що й є метою новацької вмільости "Золоторукий".

В лютому, 1976

Сірий Орел Орел

З М І С Т .

Змілість "Золоторукий"	3
Перше зайняття.....	6
Ножик для паперу	10
Як обложити книжку	11
Друге зайняття	12
Розповіді	13
Вірші, пісні, загадки	39
Гри	50
Майстрування	59

Дата народження і станиця потрібні обов'язково на таборі, бо тоді в ланці є різні новаки.

Знакування відвідування:

/ присутний

- не присутний,

○ не присутний оправданий

○ не присутний неоправданий

○/○ спізнений оправданий, ○/Н спізнений неоправданий

Список новаків та якість виконаних річей /2 картки дальше/.

Ч.п.	Прізвище й ім'я	Виписати всі речі, які будуть майструвати				
		ніж	ложка	столлик	тотем	і т.д.
		+	+++	+		

За зроблення речі: +

За гарне виконання: ++

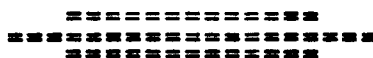
За найкраще виконання: +++

Плянвання зайнят'я і їх виконання /5 карток дальше/.

Дата	Пляновано	Дата	Виконано
	Написати зміст кожного разового зайнят'я окремо		Якщо якісь точки не виконано, написати це тут і старатись виконати їх під час наступного зайнят'я.

Точкування успіху в грах.

Ч. П.	Прізвище й ім'я	Кім зору	Кім слуху	Правила гри	Кім нюху	Кім до тукі	Біг	Скоч
		++	+	+++	-	+		

Вмілість "Золоторукого" має на меті виробити в новаків за-
радність, вправу рук та практичні вміння. Підготовка може бути
індивідуальна, збірна, або індивідуально-збірна. При виготовлю-
ванню різних річей найкраще, щоб новаци робили всі ту саму річ.
Якщо кожний новак робитиме іншу річ, вони будуть закінчувати їх
в різний час. Тоді не буде можливості перевести вмілість в одно-
му напрямі та визначеному часі.

ВИМОГИ ВМІЛОСТІ такі:

1. Виконає один предмет, щоб подарувати матері - батькові на
"День Матері" - "День Батька" чи батькові - матері в день
іменин або уродин.
2. Зробить прикрасу до домівки.
3. Виконає три витинанки з паперу і три паперові складанки -
іграшки.
4. Зробить по одному предметі щоденного вжитку або іграшку з
матеріалу: глина /пластеліна/, шкіра, бляха, дерево, та
ще щось інше /нпр. плястична лента/.
5. Направить щонебудь дома або в домівці.
6. Вміє користуватися ножиком, пилкою, долотом, молотком, но-
жицями, кліщами.

Приготування до вмілості поділено на 14 зайнять. В умовинах
пластової домівки вмілість може бути завершена щонайменше в про-
тягу 14 тижнів. В умовинах табору це може бути зроблене в трьох
тижнях.

Для переведення "Золоторукого" підчас табору, добре мати
якесь вибране місце, т.зв. "криївку". Новаци часто хваляться між
собою словами: "ми йдемо робити сходини до нашої криївки". Таке
місце їм напевно подобається, бо вони собі його знайшли і самі
влаштували.

Перше зайняття: МЕТА - Закінчити почате діло.

ТЕМА - Чим турбувався батько Максимка.

Друге зайняття: МЕТА - Пошана до батьків.

ТЕМА - День Матері.

Дальші зайняття треба укладати самому вплітаючи між оповідання
спів, гри, загадки й майстрування.

Як впорядник приступить до виготовлення тотемів, тоді треба брати під увагу вік новаків. Щоб заняття для виготовлення тотем пройшли успішно, впорядник повинен підібрати відповідне оповідання. Але перш за все повинен:

1. прочитати, як виготовляти тотеми,
2. переглянути роди тотемів і рішити, який робитиме,
3. подбати про матеріял і знаряддя,
4. розпланувати час і виготовлення окремих частин.

Зміст заняття повинен бути цікавий своєю різноманітністю і zarazом гармонійністю.

Програма сходинок ланки "Золоторукого" - складається з основних моментів:

1. відкриття,
2. оповідання,
3. гра,
4. пісня.

Додатково можна вводити:

5. самодіяльна гра,
6. загадки, ребуси,
7. майстрування,
8. гутірка.

І на закінчення кожних сходинок:

9. закриття.

Якщо зміст кожних сходинок буде так уложений, що безрух буде чергуватися з рухом - успіх є запевнений.

Для кращого розуміння повишого в дальшому є подані змісти сходинок.

Перше заняття.

МЕТА: Закінчити почате діло - добра прикмета.

ТЕМА: Чим турбувався батько Максимка?

Зміст сходинок:

1. Відкриття сходинок - збірка в крузі, новацький привіт "Готуйсь", розхід.

2. Чим турбувався батько Максимка?

Максимко, - чемний хлопець з русявою голівкою і рум'янцями

на личку. Він ходить з сестричкою на прохід, помагає матері стільки, що й годі счислити. Максимка всі знають. Він часто ділиться сніданком із бідним хлопчиком, що продає часописи підчас студені. Раз навіть подарував йому рукавиці, спитавши перед тим чи може, своєї матері.

Але в Максимка одна зла звичка: він любить водночас почина-ти багато робіт і тому багато з них остаються нескінченими. У кімнаті, де він учився, й досі лежить розібраний дерев'яний візок, біліють кусочки паперу, з них колись думав зробити паперового орла, а з боку лежать куски текстури - це окладинки до книжок.

Та Максимко забув про це. Задумав він будувати кліточку для крілика, що його дістав від дядька. Але клітки ніхто й не бачив, лише Катря винесла дощинки до кухні.

Раз взявся робити мамі скриньочку на нитки. Та де там. Мати лише вдоволилась обіцянкою, а скриньочки не було.

- Мамочко, я зроблю це. Я таки зможу, ану побачите. Так воно й було. Він не помічав, як цим турбувалися батько й мати. А й учитель казав, що невдоволений з Максимка.

- У нього гарні задачі, але тільки до половини. А при кінці то й не дивитись.

- Треба навчити його, що так як він робить - це дуже погано - порадив батько.

Ще того самого дня мати показала Максимкові кошик, що він почав був плести.

- Чому ти, синку, кинув його під стіл?

- Ай, мамочко, що там кошик. Ви знаєте, що я тепер думаю? Змайструю собі чудову полицку на квіти.

Мама лише зітхнула.

- Ой, синку, синку.

Максимко починав роботу різних ремісників: столяра, стельмаха й інших.

3. Ремісники - гра. Один новак має за завдання виконувати рухи якоїсь роботи: столяра - гнбювати, огородника - копати, кравця - шити, а решта відгадує, яке це ремесло.

4. Продовження оповідання: "Чим турбувався батько Максимка?"

Другого дня батько взявся переглядати Максимкові книжки й зшитки. Довго хитав головою над деякими сторінками зшитків.

- Скажи мені, Максимку, чому ти пишеш такими кривульками при кінці кожної задачі?

Максимко був дуже збентехений, але вдавав бадьорого.

- А що ж, татку, мені так нудно деколи писати і я спішусь, щоб скоріше.

А тимчасом наближались Максимкові ім'янини. Вони ніколи не проходили в нього без подарунків. Він знав це і почав наче від несхочу:

- Ох, як дуже я хотів би мати наплечник. Такий, як у Юрка. Адже мама казала, що я поїду вліті до табору. А там наплечник конечно потрібний. Правда, мамо?

Діждався Максимко ім'янин. Дістав прегарний клунок, загорнений у біленький папір, ще й перев'язаний шовковою стяжкою. Варто було бачити, як швидко розв'язував його Максимко. Але коли дарунок опинився в його руках, він остовпів.

Наплечника не було. Було тільки зеленкувате полотно, шматки шкіри і пряжки...

- Татку, що це?

- Не бачиш? З цього може колись буде наплечник. Це залежить від мами, коли вона пошиє. Вона почала вже трохи, але навкучило й вона кинула. Зараз взялася за суконку для Орисі.

Максимко був зовсім нещасливий.

- Як же це так, татку? Чому?

- Гм, це ти сам повинен знати. Це так, як у тебе. Кліточка, не кліточка, лише дощинки. З поличкою те саме.

Максимкові прояснилося в голові. Він гірко засоромився. Стояв і руками він усе м'яв і м'яв поли своєї одежі. Батько взяв його за руку й притягнув до себе.

- Так, так, синку! Це гарно задумувати. Але задумаш, то і зробити треба. Тоді з цього користь і втіха. А так, що з цього виходить? Що з такого хлопця батькам, товаришам, Україні? Таки ми тільки соромляться.

Максимко не був у силі відповісти батькові. Йому було важко й гірко на душі. Любив свою рідну землю, хотів стати добрим сином України, не турбувати нікого своєю недбалістю.

Хоч Максимко трохи забувався, але ви покажете, як можна зробити з дерева малий ніж до паперу.

5. Спосіб роблення дерев'яного ножа представлений на стор. 10. Цим ножем можна різати папір. Ми будемо його вживати, щоб приготувати обгортку для книжки.

6. Обложення книжки або зшитка побачите на стор. 11.

У Максимка була родина: батько, мати й сестричка.

Батько був головою всієї родини. Тут у нас є рівно ж родина, а зветься вона "Ланка Золоторукого". Батька нашої родини називатимемо ланковим. Та ви мусите його вибрати.

7. Вибір ланкового. В рою є ройовий, а в ланці є ланковий-новак, якого вибере більшість. Впорядник повинен так покермувати, щоб ланковим став відповідний новак.

Обов'язки ланкового такі:

- а/ знати всіх новаків ланки, а у випадку неприсутности знати причину,
- б/ бути першим з черги заступником братчика в разі потреби.

8. Максимко зі своєю родиною часто виїздив поза місто, до парку. Там Максимко переводив усякі гри, біги чи скоки. Навіть перетягання через лінію.

Перетягання через лінію - гра.

По обох сторонах назначеної лінії стоять дві групи новаків. Кожний з них стоїть правою стопою на лінії. На знак починають перетягатися через лінію. Якщо перетягнений знаходиться обома стопами поза лінією, тоді помагає своєму побідникові.

Боротьба вужів - гра.

Дві групи новаків творять два вужі. Вони стоять один за одним і держаться руками за пояс попередника. Вужі стоять напроти себе. Перший новак старається руками досягти хвоста другого вужа і рівночасно боронить власний хвіст перед наступом противника.

9. В родині Максимка, як і в кожній іншій родині, були свої звичаї, от, хоч би такі, як різдвяні, великодні, новорічні, день ім'янин чи уродин. Оці звичаї були родинною цінністю.

Сьогодні ми також виберемо собі якусь цінність нашої ланки

- "Золоторукого". Цією цінністю може бути пісня, яку ви любите, - або вигук, рух з якимсь вигуком - наче привітом. Це може бути танець, - таємний рух руками, чи щось інше, що ви собі самі виберете і вживатимете це залюбки.

Або напр. можна вживати такий обряд:

Новаки стоять в крузі і говорять такі слова:

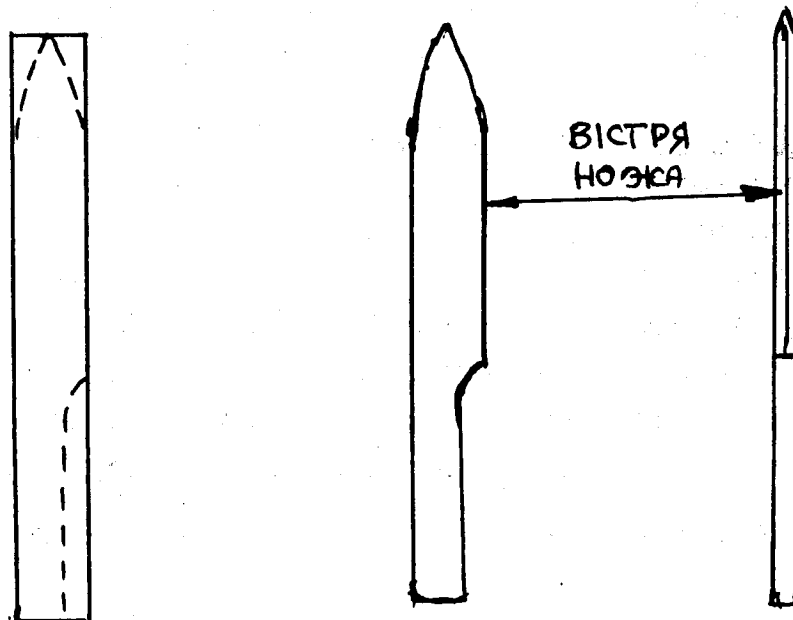
" Ми золоторукі
Майструвати вміємо
І всяким знаряддям
Добре володіємо".

Це, що собі виберете - буде вашим обрядом, або обрядом ланки "Золоторукого".

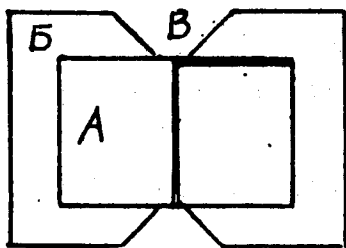
НОЖИК ДЛЯ ПАПЕРУ.

Плоска дощинка, на якій рисується форма ножа.

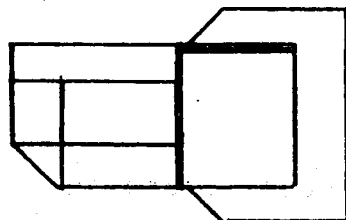
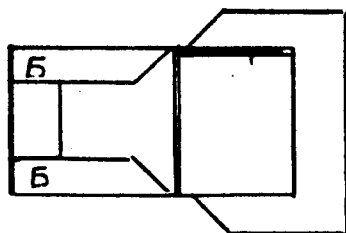
Готовий ніж

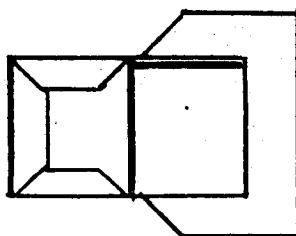
Я К О Б Л О Ж И Т И К Н И Ж К У

Покласти книжку "А" на прямокутний папір "Б" і по середині книжки зробити витини "В" в папері "Б" який є обгорткою.

Зробивши витини "В", з двох сторін загнути кутики обгортки "Б".

Потім скласти /замкнути/ книжку й загнути краї обгортки вздовж берегів книжки.

10. Витинанки з паперу. Глядіть на стор. 60.

11. Закриття сходин. Можна закрити обрядом, що його вибрано в точці 9.

==:==:==:==:==:==:==:==:==:==

Це був подрібний зміст перших сходин ланки "Золоторукого". Цей зміст можна схопити теж в короткій програмці, що виглядатиме так:

Перші сходини "Золоторукого"

МЕТА: Закінчити почате діло - добра прикмета

ТЕМА: Чим турбувався батько Максимка?

1. Відкриття.
2. Чим турбувався батько Максимка?
3. Ремісники - гра.
4. Докінчення оповідання - "Чим турбувався батько Максимка?".
5. Витесати ніжик з дерева.
6. Обложити книжку - вживати витесаного ножики до втинання паперу.
7. Вибір ланкового _пояснити його обов'язки.
8. Гра: "Перетягання через лінію", або інша "Боротьба вужів".
9. Вибрати обряд ланки "Золоторукого".
10. Витинанки з паперу.
11. Закриття.

Д р у г е   з а й н я т т я .

МЕТА: Закінчити почате діло - добра прикмета.

ТЕМА: "Нюрнберзьке яйце".

1. Відкриття: а/ Обряд, що його вибрано на перших сходинках.
б/ Привіт: "Готуйсь!"
в/ Перевірка присутності: братчик читає прізвища новаків. Новак, що його прізвище прочитане, говорить назви якогось знаряддя до майстрування: ніжик, молоток, пила, і т.д., або матеріал до майстрування: дерево, шнурок і т.д.
  2. "Нюрнберзьке яйце" - оповідання.
  3. |
  4. | - перебіг точок сходин.
  5. |
- Остання точка - закриття сходин.

Р О З П О В І Д І.

1. Нюренберзьке яйце
2. Мистецтво
3. Роберт Брнс
4. Колись і сьогодні
5. Одно слово
6. Мамина шапочка
7. Богданкова мати
8. Мати
9. Найкращі діти матусі
10. День Матері

Михайло Коцюбинський

Н Ю Р Е Н Б Е Р З Ь К Е   Я Й Ц Е .

Мабуть усі ви, діточки, бачили годинник: можете дізнатись, глянувши на його – чи вдень, чи вночі – котра година, можете почислити кожну хвилину.

А було колись так, що люди не знали, як рахувати час. Розрізняли лише весну, літо, осінь та зиму, а добу ділили на день і ніч. У літній ясний день, коли сонечко весело сяє на небі – пізнавали люди, яка пора: але вночі або в глуху осінь не вміли дати собі ради. Не раз і не два думали люди над тим, як запобігти лихові. Та якось нічого путнього не вигадали.

Один англійський король звелів наробити однакових каганців, розчислити, скільки їх може згоріти на добу, і відтак, засвічуючи числити, скільки їх може згоріти на добу, і відтак, засвічуючи один за другим, рахувати час. Але на такий дорогий годинник могли спромогтись лише король та багатирі. Треба було, щоб каганці горіли без перестанку, щоб і вдень і вночі чоловік доглядав їх та засвічував новий, скоро догорить один. Багато було клопоту з тою вигадкою. Опісля видумали люди піщаний годинник. Брали дві скляні пляшечки з вузькими шийками, насипали одну дрібненьким піском і злучали їх шийками до купи так, що пісок міг пересипатися з одної пляшечки до другої. Скоро лиш пісок з верхньої пляшечки пересипеться в нижню – перевертають її догори донцем, і пісок знову сиплеться, як досі. Недорогий і дуже простий такий годинник, але й з ним чимало мороки, раз-у-раз треба наглядати за ним. Вкінці винайшли годинники вежові. Хто й як перший вигадав це диво – невідомо. Кажуть, начебто араби перші вміли робити вежові годинники і що арабський каліф Гарун-аль-Рашид року 807 прислав такого годинника в дарунок королеві Карлу Великому.

Тодішні вежові годинники не дзвонили й не мали маятника. Маятник приробили аж у 17-му столітті. Тоді також поділили годину на 60 хвилин, а хвилину на 60 секунд. У великій пригоді стали людям вежові годинники. Але їх можна було бачити лиш на

баштах королівських та князівських замків. Мандрівник не міг користати з них, бо були дуже важкі. Про бідних людей годі було й казати: вони мусіли вдовольнятися поміччю сонця, що однаково світить і багатим і бідним.

Довго, дуже ще довго треба було працювати, щоб видумати годинник, вигідний та дешевий, щоб усі люди могли користати з нього.

На початку 16-го століття в місті Нюрнберзі проживав один мідник - Петро Гель'є. Старість білим волосом припорошила його голову, але він не складав рук, не кидав праці. Всі мали його за чесного чоловіка та доброго робітника. Крім свого ремесла, Петро Гель'є любився в механіці. Раз якось відвідав його один італієць, з котрим Гель'є, мандруючи, познайомився у Фльоренції. Від того часу старий мідник кинув своє ремесло, цілими днями читав книжки, рисував і вичислював всякі шруби та коліщатка. Жінка Гель'є та двоє дорослих синів його не могли збагнути, чому такий працювятий чоловік кинув роботу і від світання до смеркання корили та лаяли його. Не витрима старий Гель'є і, кинувши власну оселю, перебрався до своєї заміжної дочки. Добра дочка дуже любила свого батька, захистила його, і хоч сама була вбога, усе робила, щоб заспокоїти його старість. На лихо, чоловік її, кравець, був дуже цікавий і відтоді, як старий тесть замешкав у його хаті, і на хвилину не мав спокою.

Цікавий кравець не знав механіки, і всякі коліщатка та шруби коло яких раз-у-раз порався Петро Гель'є, видавались йому чимсь незвичайним, дивовижним. Він слідив за кожним кроком тестя.

Одного дня старий мідник пішов до міста, забувши зачинити свою кімнату. Кравець пішов до його кімнати, радий що може заспокоїти свою цікавість. Здивований, майже із страхом роздивлявся він по кімнаті, оглядав кожний кусочок дроту, міді, заліза...

Усе видавалось йому незвичайним. Аж ось між всілякими інструментами побачив він кругленьку, невеличку річ, що дивно стукотіла і сичала. Спершу подумав він, що це йому причулося. Вхопив машинку в руки, приклав до одного вуха - стукотить; приклав до другого - не вгаває. Холодний піт обілляв бідного кравця.

Йому видалось, що в тій маленькій речі сидить нечиста сила, і, недовго думаючи, зо всієї сили кинув нею в стіну, а сам, не

оглядаючись, вибіг з кімнати, переляканий.

- От воно що! - думав він. - От чому любий тесть зачинається в кімнаті, ховається від людей? Недарма ж жінка та діти вигнали тебе з хати! Пізнався з нечистим і зачинив його в машинці! Годі! Не хочу жити під одним дахом з нечистим! Ще, борони Боже, на суд потягнуть! Вернувшись додому й побачивши, що його праця попсована, старий Петро аж за голову взявся з туги. Стільки праці, стільки часу пропало марно! А тут ще зять кричить, що не хоче жити в одній хаті з нечистим. Нещасний Гель'є зв'язав у вузлик своє майно і вибіг з хати на вулицю. Тяжко йому було. Він думав:

- Я старий, немічний... Прийде незабаром смерть і разом з мною покладе в домовину і мою думку... І я не зроблю людям того добра, яке можу зробити. А тут ще ніхто не повірить мені, всі цураються мене, мов божевільного. Що мені робити, бідному на світі?...

Ось що зроблю: піду до судді, попрошу його, щоб замкнув мене в тюрмі.

Так подумав і пішов до судді.

Суддя тількищо скінчив свою працю й хотів обідати. Побачивши нового прохача, він дуже здивувався.

- Добродію! - сказав Гель'є - зробіть мені велику ласку: звеліть мене ув'язнити.

Почувши таке дивне прохання, суддя здивувався ще більше: він подумав, що Гель'є ненормальний, і пильно глянув на нього.

- Чого ж тобі так забажалось тюрми - спитав він.

- Я бачите мушу скінчити одну дуже важну роботу, та, на лихо, не можу знайти затишного куточка, щоб мені не перешкаджали. В тюрмі напевно ніхто не перешкаджатиме мені.

Даремно намагався суддя впевнити старого механіка Гель'є, що в тюрмі не так то вже добре, щоб туди проситись. Гель'є так благав його, що суддя звелів ув'язнити його. Дуже зацікавив суддю старий Петро. Щоб дізнатися про нього ще більше, суддя пішов до його жінки і почав розпитувати її про чоловіка.

- З моїм чоловіком эле - відказала жінка, - він закинув роботу, цілими днями читає книжки та займається всякими не потрібними речами. І сини не боронили батька. Тоді суддя звернувся

до дочки та зятя. Зять назвав тестя ненормальним і казав, що він запродав душу нечистій силі. Бідна дочка плакала, боронила батька, як уміла, але її ніхто не слухав.

Повірів суддя, що Гель'є справді ненормальний, і звелів усій родині Петра зібратися, щоб при них випитати його і впевнитися, що він ненормальний.

У визначений день зібралася у судді вся родина Петра Гель'є. Післали в тюрму за ним і незабаром привели його.

Він увійшов до залі з повагою. Очі його дивились ясно та розумно. Лице сяяло тихою радістю. В руці тримав він невеличку річ, схожу на яйце, в котрій щось стукотіло.

- Панове судді, - сказав Петро, - от, чого мені так бажалося дістатись до тюрми! Ми з моїм приятелем італійцем, довго вчилися механіки, та роздивлялись, як зроблені годинники на баштах, і нарешті самі наважились зробити такий годинник, тільки маленький. Приятель мій постачав мені книжки, радив де в чому, а я взявся до роботи. Змовились ми мовчати, і нікому й не натякати про нашу роботу, бо знали, що без глузування не обійдеться. Крім цього в Нюрнберзі чимало добрих механіків, і я боявся показувати свою роботу, щоб хтось часом не скористався моєю думкою, наче своєю. Тепер, коли моя праця скінчена, - не маю з чим таїтись.

З цими словами він показав машинку. Це був годинник, або нюрнберзьке яйце. Так назвали його, бо був схожий на яйце. Всі судді і хто лиш був на залі, зачудовано дивились на годинник Петра Гель'є, а він кожному розказував, як годинник зроблений.

Мінка та син засоромились і почали перепрошувати батька, дочка плакала з радощів, а зять переконався, що в машинці нема нечистої сили.

Скоро вістка про новий годинник розійшлась по цілому Нюрнберзі, всі почали поважати мідника Гель'є.

- : - : - : - : - : - : - : - : - : -

Сестричка Леся

ЗОЛОТОРОГИЙ БАРАНЧИК .

=====

Старий ганчар Петро працював, не відриваючи погляду від своєї роботи. А попри те воркотів весь час під носом:

- Якесь лихо їм на голову найшло, все лиш баранців та баранців ліпити кажуть! Якби так живі були ці баранчики, то й полонин для них не стало б!

І справді, на столі перед Петром стояли довгими рядами глиняні баранчики. Всі однакові, круторогі, такі, що можна було ними свистати. Вони були вже висохлі і Петро розмальовував їх маленьким пензликом: цілих баранчиків брунатною барвою, а на них зелені та жовті взори.

Помічник Грицько приготував та розтирав майстрові краски. А коли Петро вже покінчив малювати баранця, Грицько клав його на великий піднос, і потім ніс повний піднос баранців у другу кімнату, де інші робітники їх поливали та випалювали у великій ганчарській печі.

А Петро воркотів далі:

- Ото, як колись бувало я ще сам працював на варстаті! Хотів двоячки ліпити - ліпив. Хотів миски чи глечики - і того ніхто не боронив! А хіба мені хто коли казав, яких мені півників, чи такі баранчиків ліпити? Як їх розмальовувати?! Сам собі ліпив та прикрашував, як душа забажала. І були мої вироби славні на цілу Гуцульщину. Самі вани у Львові їх купували та хвалили. А тепер - загнули більшовики гуцула у варстат. Приписують скільки та чого їм робити. Ніби не вільний я ганчар, такий, як були мої тато і дід, царство їм небесне! От хай би такий більшовик сам пробував щонебудь зліпити! І не береться, бо знає, що не зуміє. А мене лиш весь час повчати береться!

Грицько пристанув і слухав цікаво, що старий Петро говорив, поки той не крикнув на нього:

- А ти чого став і дивишся? Не бачиш, що мені зелена краска кінчається?!

І нараз щось подумав:

- А коли приготуєш зелену, розітри ще троха золотої.

- Якої, дядьку? - здивувався Грицько.

- Такої, як кажу тобі: золотої!

- Коли ж такої мені не видали з магазину!

- Велике лихо! Ось маєш мого карбованця, піди та купи! Хоч і сам доложу свій гріш, а таки останньому баранцеві позолочу роги. Хай всі знають, що так хочу я, Петро Грабчук, ганчар із діда-прадіда!

Грицько знав, що з майстром нічого сперечатися, тому затиснув карбованця в долоні та побіг у крамницю. Коли ж повернувся та приготував позолітку, Петро вже більше не лютував. Тільки уважно почав накладати її останньому баранцеві на різки. Навіть заговорив ласкаво до Грицька:

- Ти, сину, не дивуйся старому. Ти ще дуже малий був, коли більшовики прийшли у нашу землю, то й не знаєш, що таке воля. Якби знав - теж було б тобі тужно за нею!

І уважно передав золоторогого баранчика в руки хлопчини.

+ + + + +

У великій залі складали дівчата всі глиняні вироби у скриньки, щоб вислати їх у світ. Кожну річ обвивали добре м'яким папером та обсипали дерев'яними опилками, щоб не збилися в дорозі. Баранчиків складала чорнява Парася. А складаючи - щораз змахувала рукою сльози з личка. До неї підступила вірна подруга, синьоока Катря.

- Ти чого плачеш?

- Дістала вчора відповідь з високої школи у Львові.

- Ну і що тобі відповіли?

- Іспити пройшла, хвалять, що багато знаю, але в школу не приймуть. Кажуть, що я, робітниця, потрібна тут. І батьки мої були робітники, то й мені більше науки не треба... А я так хотіла вчитися! Нераз цілими ночами читала та читала...

І Парася розплакалася зовсім, так, що трохи не випустила з рук останнього баранчика. Тільки Катря щасливо його підхопила вже над самою долівкою.

- Вважай, Парасю! Розіб'єш - лихо тобі буде! Та ще й гляди: оцей баранчик золоторогий...

- Він, Катре, щасливіший за мене! - прошепотіла Парася.
- Він їде в світ, чи не в Америку може. Він не терпітиме тієї неволі, що ми тут!

- Тихше, Парасю, тихше, а то ще хто почує! Не такий він вже і щасливий. Глянь, на ньому наліпили печатку ворожої нам, більшовицької держави, ще куплять його там, за океаном, які чужинці, та за нашу працю хвалитимуть наших ворогів!

- А може якраз ні? - впиралася Парася. - Там в чужині стільки українців, може вони якраз скажуть чужинцям, що це наше, українське? Може цей баранчик скаже їм правду про нашу долю?

- Та як же він "скаже"? хотіла зажартувати Катря, щоб розвеселити подругу. - Він же говорити не вміє!

- Чому не вміє? Ось послухай!

І Парася лиш ніби приклала уста до свистачка, що захований у баранчикові, але зробила це якимось так незручно, що баранчик справді заслиствів на цілу залю. Робітниці покинули працю і стали зглядатися на Парасю і Катрю. А тут вже наближалася до них завідувача пакувальним відділом, руда московка Ксюша Ілліїшна. Лиша було не минути!...

Золоторогий баранчик щасливо переплив океан у скринці на великому кораблі. І зрештою станув на виставі у крамниці в великому американському місті. Біля нього поклали крамарі всуміш гаптовану кіргіську шапочку, грузинський ніж із цяцькованою ручкою, литовський тканий пояс та ядро розмальовану московську дерев'яну ляльку.

Баранчик стояв та мовчав. Мовчали теж всі інші предмети. Прохожі кидали байдуже оком на це все "російське", як вони казали, добро. Але вони не знали, яка тиха дружба була між баранчиком, поясом, шапкою й ножем, а як відверталася від них московська лялька. Вони не знали, як мріяв пояс про свої тихі литовські ліси, як бачив у сні ніж хоробрих лицарів-джигітів, як тужила шапочка за своїми горячими степами, та що думав весь час золоторогий баранчик із карпатських гір.

Так було довго-довго. Аж ввійшов у крамницю пан із хлопчиком. Хлопчина став цікаво розглядатися та вкінці показав пальцем

на баранчика:

- Татку, прошу мені купити цю забавку! - промовив гарно й чистою українською мовою.

Батько поглянув та усміхнувся:

- Ти добре вибрав, Юрчику! Коли я ще був такий, як ти, бавився такими ж баранчиками, що їх наші гуцули приносили з Карпат аж у Львів. А цей - і взяв баранця в руку та прочитав печатку на ньому. Цей теж з України. Прислали його тут наші вороги, щоб похвалитися перед чужинцями не своїм, а нашим добром. Отже ти дістаєш його від мене на ім'янини.

Юрчик сказав: - Дуже, дуже дякую! - І навіть не дозволив продавщиці загорнути баранчика в папір, бо для цього треба було б випустити його з рук, а Юрчик не хотів.

+ + + + +

Коли Юрчик їхав цього літа в табір, баранчик сидів у його наплечнику, закинений аж по золоті ріжки - у теплі Юркові скарпетки.

Як лиш Юрчик розклав свою постіль на польовій лежанці, баранчик заховався під подушку та похвалив Юрчика. Бо під подушкою не було нічого зайвого: ані брудних скарпиток, ані мокрих купелевих штанцят. Була лиш сама піжама, і та гарненько та рівно складена. Тільки в одному місці виглядав з-під неї якийсь підозрілий горбок... Так братчик знайшов золоторого баранчика. Оглянув з усіх боків, усміхнувся та сказав:

- Це дуже гарний баранчик! А ти не хотів би показати його цілому таборові?

- Ні! - Відпалив Юрчик, червоний, мов буряк.

- А чому?

- Бо це правдивий, з України. Я нічого іншого такого не маю. А хтось міг би його мені знищити...

- Це - як хочеш. - Сказав братчик та уважно поклав баранчика, ще й рукавом піжами прикрив, а сам почав переглядати Богданове ліжко.

Потім був вогник і вечірня молитва. При вогнику всі разом назвали табір: "Карпатська Полонина". Кожний кричав якнайголосніше цю назву, а Юрчик ще голосніше за всіх. А ще перед молит-

вою всі братчики освітили ручними ліхтариками підніжжя таборової щогли. І всі побачили біля нього висипану з землі правдиву гору. Вся вона була обтикана смериковими гілками, тільки на верху була полонина, на ній правдива колиба з патицків, а біля колиби хлопчик-гуцулик із сопілкою. Його оточили дерев'яні овечки. Навіть і собаки-вівчаря не бракувало.

+ + + + +

Після молитви всі пішли спати у свої курені. Звечора було дуже темно, аж опісля вплив на зоряне небо великий місяць. І побачив поміж вівцями на полонині Юркового золоторого баранчика. Навіть місяць не знав, як він туди дістався. Знав тільки братчик, що стояв на стійці. Він пильно слідкував за Юрком, але зовсім не дивувався і не перешкоджав йому.

Зате здивувався Юрчик зранку? Замість звичайного свистка збудив його товаришів - свист баранчика.

Того ж ранку братчик писар прочитав у наказі:

Новаки табору "Карпатська Полонина"!

На всі зайняття буде Вас скликати свист золоторого баранчика. Прислухайтесь йому добре, бо цей баранчик справді зроблений в Україні.

Підхорунжими в таборі будуть кожного дня ті новаки, що сповнять якийсь найкращий учинок. На сьогодні назначуємо підхорунжим новака Юрка.

+ + + + +

Володимира Луковецька

М И С Т Е Ц Т В О .

- Тату, що значить мистецтво? - запитав раз Любомир свого батька, поважного та вченого професора.

- Ходи до моєї робітні, - сказав батько, - я тобі розкажу. Любо підскочив, отворив двері до батькової кімнати, й оба ввійшли туди поспішно.

- Поглянь на оці образи! - сказав батько й показав на стіну, що поміж вікнами.

- Бачиш їх?

- Бачу! - відповів Любко.

- Переглянь усі!

- Уже! - сказав за хвилину Любко.

На писальному столі стояло погруддя Тараса Шевченка. Батько показав його Любкові.

- А тепер подивися на це! Це різьба.

- Бачу. Це Тарас Шевченко!

Батько зняв зі стіни велику світлину.

- А це пізнаєш?

- Пізнаю. Це церква. О, має п'ять бань!

- Так, це величава будівля. А це що?

- Це книги. В цій є Шевченкові вірші, а тут Стефаникові оповідання.

- Так, ці книги, це гарне письменство. А музику чи спів чув коли?

- Чув. Чую кожного дня в радіо.

- І на виставі в театрі був?

- Був. Там дуже цікаво.

- Коли так, до добре. Тепер знай: малярство, різьба, будівництво, письменство, музика, спів, театр і танок - це вже ми - мистецтво. На малярство, різьбу та будівництво кажемо, що це пластичне мистецтво, а їх творців: малярів, різьбарів і будівничих називаємо пластиками.

- А мистець, то хто такий? - спитав Любко.

- Маляр, різьбар, будівничий, музик, співак, письменник, актор, взагалі кожний, що творить мистецтво, називається мистець.

- А звідки беруться мистці?

- Виростають з дітей, таких як ти. Сам знаєш, що діти, коли вернуться з вистави, або із шкільного концерту, то розповідають те, що бачили та чули, переспівують і, коли мають в хаті який музичний інструмент, то наслідують все те, що діялося в театрі. Деякі діти стараються все, що бачили довкруги себе представити рисунком, або виліпити з хліба, чи з глини. Одні діти роблять це гірше, недбало, інші ліпше. Ті, що роблять добре і гарно, мають

від Бога хист або талант. Кожна талановита дитина має до чогось іншого хист. Одна до малярства, друга до різьби, третя до музики, четверта до письменства і т.д. Така дитина, як щось намалює, заграє, або зложить віршика, то так добре, що аж старші дивуються. З тих дітей згодом, якщо вони вчаться і вправляють у своїй улюбленій роботі, виростають мистці.

Мистецтвом служать люди Господу Богу так само, як молитвою та працею. Творами мистецтва прикрашуємо Божі Храми та звеличуємо церковні Богослуження.

+ + + + +

Сестричка Леся

Р О Б Е Р Т   Б Р Ю С
=====

Братчик обіцяв, що коли новачки - "Майові Хрушики" так тихенько прийдуть в домівку та роздягнуться, що навіть стара мишка у норі не почує, то на сходинах буде казка. Бо стара мишка таки справді жила під порогом у домівці, діставала від новачків шоколядки та підчас сходин висувала із норі носика і розглядалася уважно своїми чорними очками, так ніби розуміла, про що новачки говорять. Але цього разу мишка нічого не почула, отже зараз після відкриття сходин братчик почав розказувати.

- Було це давно та давно, не в нашій Україні, а в іншій, далекій країні.

- А як вона звалася?

- Шотландія або Шкотія. Ось на цю країну напав був король із сусіднього королівства...

- Це так, як Москалі напали були на Україну! - не втерпів Ієнко.

- Так само! І тоді вийшли в бій всі лицарі шотландські. Але чужий король був хитріший: він обіцяв тим лицарям, що коли піддадуться та поклоняться йому, він залишить їм всі їхні добра та не кривдитиме їх. І всі шотландські лицарі піддалися...

- Фе - е - еее! загуділи в один голос "Хрушики".

- Тільки один не піддався. А називався він Роберт Брюс. Він скинув свою залізну рукавицю та кинув чужому королеві під ноги. Це

був знак, що буде битися з ним до загибуну. Сам же поїхав у гори та зібрав велике військо із селян. Казав їм перекувати їх плуги та лопати на зброю і всі вони вирушили проти чужого наїздника.

- Щось таке, як наші гайдамаки! - завважив Тарас.

- Так подібно! - продовжував братчик. От і билися вони шість разів із чужим королем: Та шість разів переміг він їх. Все знову і знову збирав Роберт Брюс свої розбиті війська та наступав на ворогів - все програвав.

- Я б довше не видержав! - заявив круглощокий Данко.

- Пожди! Роберт Брюс теж не видержав. Залишив усе та хотів поплисти у далекі - далекі країни, щоб не бачити, яка кривда діється його народові. Поїхав, отже, аж на беріг моря та ждав в убогій хатині, поки приплине корабель, що візьме його з собою в чужину. А ждучи приглядався маленькому павучкові, що плів своє павутиння в кутку хати. Знаєте, як павук плете павутиння?

- Знаємо, знаємо!

- Ми ж майстрували на ялинку павучків із горіхових лущинок.

- А павутиння було зі срібних ниток!

- Отже бачите! Так той павук спускався на своїй нитці зі стелі та розгойдувався, щоб причіпити її до стіни. Але що розгойднувся завжди нитка обривалася і він падав на землю. І як думаєте, що далі робив?

- Лазив по землі! - викрикнув Данко, так, що аж Юрко з обуренням штовхнув його легенько під бік /хоч це не по новацьки/.

- Певно знов дряпався по стіні і починав знов! - сказав Андрійко.

- Так, ти добре вгадав! Він починав працю наново. І так шість разів падав, а семий раз...

- Не впав! - крикнули в один голос новаки.

- І правда! За семим разом припняв свою нитку до стіни і почав від неї розводити сіть. Коли ж Роберт Брюс це побачив, соромно йому стало, що такий малий павучок витриваліший за нього. Вхопив свою зброю, зібрав ще раз військо і ...

- Переміг, я знаю, що переміг! - закликав Тарас.

- Звідки знаєш? - допитував Андрійко.

- Бо ... бо кожна добра казка так кінчається - виправдувався Тарас.

- І добре сказав! - похвалив братчик. - Справді за семим разом йому повелося. Він звільнив свою країну від ворога і його обрали королем. І панував він довго та щасливо.

- А звідки Ви, братчику, знаєте цю казку? - хотів знати Ієнко.

- Це бачиш, написала наша велика поетка Лєся Українка такий вірш, а я вам лише переповів його.

- Братчику, а чому ви нам його розказували?

- Подумайте самі! /Братчик завжди так каже/

- Бо це гарне!

- Бо новак повинен бути такий, як лицар!

- Бо ми також повинні бути витривалі!

- До речі: може скажете мені, що сталося з тим домиком для пташок, що ви почали майструвати ще восени? - спитав нараз братчик. Стало так тихо в кімнаті, що чути було, як мишка під порогом шкряботить. Вкінці Андрійко вистогнав:

- Там... там дашок не хоче держатися... Я вже пробував!

- А скільки разів? - загуло несподівано з усіх боків.

Андрійко кусав собі уста і сльози підступали йому до очей.

- Не питайте його самого, бо це цілий рій мав змайструвати. Коли кожний із вас попробує із сім разів, напевно пташки ще хоч трохи погріються цієї зими у своєму домику! - погодив їх братчик.

- Добре! Напевно!

- Покінчимо його вже до чергових сходинок! - говорили всі нараз, аж із крісел повставали.

- Ой, прошу братчика! А я ще щось знаю! - викрикнув нараз Ієнко /той, що вчиться в одній класі вище від всіх в Школі Українознавства/.

- Що таке? - і братчик дав усім знак рукою, щоб сідали. Коли втихомирилося, Ієнко почав говорити:

- Бо Україна теж боролася багато разів проти ворогів. Вперше проти татар...

- Раз! - відчислив цілий рій на пальцях.

- А потім проти поляків... Ну гетьман Хмельницький і всі...

- Два!
- А потім гетьман Мазепа проти москалів!
- Три!
- А потім гайдамаки!
- Чотири!
- А потім у Визвольних Змаганнях сорок років тому.
- П'ять! - і всім стало цікавіше.
- А тепер УПА!
- Шість!
- А потім... і Ієнко урвав.
- А що буде потім, залежатиме від вас, новаки! - сказав повагом братчик. - А щоб ми не забули, що жде ціла Україна на наше семе та вирішне змагання - заспіваємо ще раз та добре запам'ятаємо собі нашу новацьку пісню.

- Як виростем великі, хоробрі вояки
Відстоїм Україну від вражої руки!

А мишка із норки кліпала чорними очками, бо вона цього не могла зрозуміти. Це розуміли тільки новаки.

+ + + + +

Сестричка Ася

КОЛИСЬ І СЬОГОДНІ
=====

- У домівці біля Петруся зібрався гурт новаків. Петрусь саме повернувся літаком з Канади. Він їздив у відвідини до своєї тети.
- Ти летів літаком? - питали цікаві хлопці. А не боявся ти?
  - Коли б ви знали, як чудово так летіти понад землею! Здається тобі, що пливеш...
  - А я волів би їхати поїздом - відповів Богдан.
  - Як це добре: тепер через кілька годин залетиш на другий кінець Америки, а скільки то часу треба було колись давно, щоб цю саму дорогу проїхати!

Братчик уважно прислухався розмові новаків. Аж нараз спитав:

- А хто мені розкаже, як то було колись давно, коли не було ще ні літаків, ні поїздів? Чим послуговувалися люди, щоб перенестися з місця на місце?

- Пішки!

- А ще хто докладніше розкаже?

- Ми вчилися з історії України, що наші предки, що жили над річками, плавали водою, - пригадав Ростик.

- Правду ти сказав! Найшвидше використали люди воду. Зрубували дерева, зв'язували їх разом, роблячи щось подібне до дараби. Опісля у грубих пнях дерев почали видовбувати човни, прикріплюючи до них вітрила. Ці човни розбудовували до все більших розмірів, люди гребли на них веслами, а вітер помагав посуватися скоріше. І так повстали перші вітрильні кораблі. Такими кораблями вже перепливали далекі моря й океани.

- А коні, прошу братчика, теж помагали людині переноситися з місця на місце.

- Не лиш коні, але взагалі звірята, що їх людина освоїла, принесли багато користей. Зразу люди вживали звірят до їзди верхом, опісля запрягли їх до возів і так вони багато допомогли людині. Так на Україні вживали коней, волів, на пустинях Африки - верблюдів, в Індії - слонів, у північних, холодних країнах - запрягають ренів чи собак до санок.

- А що скоріше винайшли люди: літак чи поїзд?

- Я, я відповім! - намагався Василь.

- Прошу, васильку, кажи!

- Це поки винайшли поїзд, збудували перший паровий корабель. Його видумав американський вчений Фультон.

- А чи знаєте ви - докинув братчик, що люди не вірили в можливість побудувати паровий корабель. Потім не вірили, що він принесе якусь користь, а то й казали, що ця видумка буде шкідлива державі.

Після корабля прийшла черга на парову машину. Тут знову люди не вірили в її швидкість. На початку навіть уладили були перегони парової локомотиви та коней. Тоді перемогли коні. І тільки з часом парова машина, що її винайшов Стівенсон, принесла великі користі людині.

- А авто коли люди збудували?

- Після першої парової машини почали люди думати, чи не збудувати б такого воза, щоб його попихала пара. Спершу це був звичайний собі віз. Опісля парову машину в ньому заступили вибуховою бензиною. Тепер цей віз не дерев'яний, а весь металевий, на колесах є гумові опони, пороблено в ньому всі можливі удогіднення й авто - це найбільш уживаний засіб комунікації сьогодні.

- А літака хто видумав?

- Два вчені англійці, брати Райт, зробили крила з дроту, обтягнули їх легким та сильним полотном і пробували на них літати. Спершу це були короткі лети, та скоро дійшли аж до 30 кілометрів. І так зачалася нова доба, доба летунства. Після того, коли Едісон примінив до вжитку електрику, вона заступила в великій мірі пару. Електрика обслуговує багато поїздів, підземки, трамваї, високогірські залізнички.

- Прошу братчика, а прошу нам сказати ще щось про гелікоптери, сальони, торпеди!

- О, так, багато чого ми сьогодні не згадали, та це вже мусимо лишити на інші сходи. А може ви самі розшукаєте щось про це у книжках та розкажете на сходах?

+ + + + +

Сестричка Леся

О Д Н О С Л О В О.
=====

Братчик гніздовий ще раз перевірів, чи всі новаки всіли вже до автобуса та дав знак водієві, що може їхати. Мама й тати біля домівки замахали хто-руками, хто-хусточками, а новаки заспівали на цілий голос:

У мандри, у мандри
Ходім юні друзі,
Зі співом веселим, бадьорим...

Весняний ранок був чудовий. Всім було дуже весело, бо ж їхали вони на прогулянку. Тільки один Олько був поважний та повторював безупину півголосом вірш, що його мав говорити того дня на

святочному огнику в честь Івана Франка.

"Якби ти знав, як багато важить слово,

Одно сердечне, теплеє слівце?

Глибокі рани серця як чудово

вигоке - якби ти знав оце!

Олько вже довго вчився того віршика і дуже хотів добре його сказати. Але ж і братчик признав, що вірш нелегкий, бо його написав не хто інший, як сам Іван Франко. І ще сказав братчик, що Олько зможе лиш тоді його добре виголосити, коли зрозуміє, що Іван Франко у цьому вірші сказав. Отже Олько думав, нахмаривши чоло:

- Ти певно б поуз болю і розпуки
Заціпивши уста безмовно не минав,
Ти сіяв би слова потіхи і принуки,
Мов теплий дощ на спраглі ниви й луки -
Якби ти знав!

Думав, та чомусь таки не міг зрозуміти... Аж нараз збудив його із задуми великий крик. Олько поглянув та через хвилину не міг повірити своїм очам. Це Ігор зламав гніздовий тотем! Ігор опікувався тотемом, отже тепер не випускав його зрук. Хотів тільки пересістися з ним у другу лавку, бо там Марко мав найновіше число "Готуйсь".

І саме тоді автобусом кинуло на закруті, Ігор втратив рівновагу та сперся на тотем - і держак переломився миттю під відзнаками зустрічей, що їх він відбув разом з Ініздом. Всі новаки кинулися з криком до Ігоря: як він міг так не вважати? То ж їх тотем! Ніодне Ініздо такого не має! Самі його змайстрували, всюди ним гордилися, аж тут...

Ігор хотів щось там направляти, обтираючи рівночасно кулачком сльози, але куди там! Тільки ще гірше поламав. Куски тотема забрав від нього братчик.

Висіли з автобуса на краю ліса та пішли ледве-видними стежками поміж такі пахучі, зелені кущі. Соняшні промінчики ледве до - бивалися туди крізь гушавину та стрибали, ніби зайчики по лісі. Новаки забули свою журбу, співали, жартували, тільки Ігор ледве волікся за ними. Хоч звичайно був перший і його голосочок було чути завжди всюди!

Зайшли на полянку, розклали вогонь та почали варити обід. Новаки тягнули разом, із великим криком, великі гілляки, тільки Ігор ходив окремо та носив оберемками дрібний хворост. Сіли їсти. Братчик побажав "Смачного". Всі їли з великим смаком кашу, тільки Ігор ледве торкався її.

Опісля пішли на змаг - "Боротьба Тухольців з Татарями". Олькові довелося сидіти у засідці разом з Ігорем. Довго сиділи мовчки, аж Ігор промовив:

- Знаєш, Ольку, мені так жалко, що таке сталося з тотемом...

Олько хотів і далі мовчати, але чомусь нараз промовив:

- Це нічого! Ти ж не хотів його зламати! Я скажу всім новакам, щоб більше не гнівалися на тебе... Ми всі разом змайструємо новий!

- Справді? - і в очах Ігоря заблиски слези радості.

- Справді! - Олько подав Ігореві руку та разом побігли ловити "татар", що вже підкрадалися...

На огник приїхала ціла Станична Старшина та багато батьків.

Новаки інсценізували уривки з "Лиса Микити". А Олько дуже гарно виголосив: "Як би ти знав". Аж всі били "браво" і братчик похвалив Олька після вогника.

- А знаєте, братчику, чому я так добре говорив? - спитав Олько.

- Бо пильно вивчив! - хотів вгадати братчик.

- То не лиш тому! Бо я сказав Ігореві добре слово, щоб він не турбувався тотемом... І тепер я розумію, чому це Іван Франко написав! - сказав поважно Олько.

+ + + + +

Переклала з англійського

Г. Р. Л.

М А М И Н А Ш А П О Ч К А

=====

Діялося це в Норвегії. Малий Андрійко сидів біля мами та пильно слідкував за рухами її пальців. Мама плела шапочку для нього. Позбирала різні рештки плетива: були там і червоні, і зелені, і жовтогарачі, і сині нитки. Плела з них шапочку для Андрійка.

Зараз, ось-ось буде вона вже готова. Мама відриває останню нитку - кінець! Андрійко держить шапочку обидвома руками, заглядає в дзеркало, так йому ця шапочка подобалася.

- Мамо, всі мусять побачити, яку я маю прекрасну шапочку! Я іду показати її всім! Прощай! - і швиденько вийшов з хати.

На вулиці зустрів хлопця, що вів корову на базар. Побачив Андрійка у шапочці й каже:

- Поміняймося! Я дам тобі цю біленьку, обчищену з кори гілку, а ти мені свою шапочку!

- Ні!

- То додам ще свій ніж!

- Прикро мені, але не можу! - відказав Андрійко і пішов далі.

Далі зустрів стареньку жінку. Вона теж подивляла його шапочку і запевнила його, що в такій гарній шапочці можна йти хоч і на королівський бал. Андрійко зрадив та забажав дістатися до короля. Вирушив, отже, до королівського замку. Наблизився вже до великих залізних воріт. Вартовий нахилився до нього, щоб краще побачити, що це за такий малий хлопчик, а Андрійко став на струнко, випрямився скільки міг і каже:

- Я хочу бути на королівському балі!

- Не можу тебе допустити, бо гості короля мусять мати святочний одяг!

В цю ж хвилину двором мимо воріт проходила королівна.

- Думаю, що для такого малого чоловіка не треба якогось надзвичайного одягу! Пусти його! - сказала вартовому. Взяла Андрійка за руку та повела просто в палату.

У великій залі стояв накритий стіл. Королівна посадила Андрійка біля себе. За столом сиділо вже багато старшин та придворних дам, і всі із здивуванням споглядали, чому-то Андрійко не скидає шапки з голови.

- Тепер - каже королівна - прошу зняти шапку! - Але Андрійко не скинув.

Тоді взяла зі своєї шиї золотий ланцюшок із зіркою, обсипаною дорогим камінням та обіцяла його Андрійкові, якщо тільки скине шапочку.

Андрійко, навпаки, притиснув шапку обидвома руками. Навіть і

прекрасній королівні не хотів він віддати шапочки, що її мама виплела!

Тоді сам король дав знак королівні та підійшов до Андрійка.

- Давай, хлопчику, поміняємося! - та простягнув йому свою корону.

Андрійкові від несподіванки аж духу не стало, але таки міцніше придержував шапочку рученятами. А далі - на превеликий подив усіх зіскочив зі свого оксамитом оббитого стільця та погнався домів. Задиханий вскочив в хату. Мати, брати, сестри, а навіть киця - кинулися до нього.

- Нарешті! Де ж ти був досі?

- Ой, мамо! Всі, навіть і сам король, хочуть моєї шапки! - і розказав свою пригоду. Коли ж закінчив, старший брат промовив:

- От і дурний! Та ж за корону ти міг би купити сотні таких шапок та ще башато іншого добра!

Лице Андрійка почервоніло, а вуха наче б загорілися під шапочкою.

Хвилину всі мовчали. А тоді мама пригорнула Андрійка до себе, а він їй сказав:

- За всі гроші цілого світу не можна дістати такої червоно-зелено-синьої шапочки з такою китичкою як та, що ти виплела мені! Цього вечора, коли мама обходила всіх своїх малят у ліжечках, поцілувала Андрійка один раз більше за всіх інших та поклала йому в руку кусок цукру. Андрійко спав міцно та в сні держав цупко в руках мамину шапочку.

+ + + + +

Сірий Орел Орест

Б О Г Д А Ї К О В А М А Т И =====

Малий Богданко був сирота. Його батько і мати померли коли він ще був дуже маленький. Мив він тепер зі своєю бабусею в малій хатинці на краю села.

Кожного ранку Богданко брав торбину із зшитками й окраєць хліба та йшов до школи. Дуже любив він школу. Вчителька завжди хвалила його за чисто зроблені задачі й добрі осяги в науці.

Надійшов місяць травень. Вчителька сказала, що Богданкова кляса приготує Свято Мама. Діти вчитимуться співати і деклямувати віршики. А потім усі запросять своїх матерей і улаштують їм свято.

Всі діти дуже раділи. Почалися гарячкові приготування. Бавипередки вивчали вибрані для них віршики. Залюбки співали пісень, що їх учила вчителька.

Вкінці прийшов довгожданний день. Шкільна зала наповнилася гістьми. Всі батьки прийшли на свято. А на середині, спереду, стояли по-святчному зодягнені діти з китицями квітів у руках.

Почалася програма. Напереміну то співали, то деклямували віршики. А на кінець кожний школяр підійшов до своєї мами і вручив їй китицю квітів. Кожний, крім Богданка. Мама він не мав, а його бабуся нездужала і не могла прийти на свято.

Богданко самотній залишився на середині з квітами в руках. Стало йому якось ніяково. Здавалося, що всі діти і їх батьки дивляться на нього. Його обличчя раптом стало гаряче і щось немов здушило горло.

-Тікати! - подумав Богданко. - Сховатися кудись! - Оглянувся навколо. І тоді у кутку побачив прикрашену рушниками ікону Пречистої Діви. Підбіг туди і, кладучи свою китицю квітів перед іконою, голосно промовив:

- Матінко Моя! Дякую Тобі за те, що Ти опікуєшся мною і пам'ятаєш про мене!

Зі залі дивилися на нього зворушені очі дітей і їх батьків.

+ + + + + + + + + + + + +

М А Т И
=====

Сьогодні велике свято - День Матері. Малий Івась журливо роздумував вже від рана що дати мамі в дарунок. Сестричка побігла по квіти, а він ходив по кімнаті й думав. Нараз очі його спинилися на кліточці, в якій сидів сумний пташок. Мати Івася виставила пташку з кліточкою до сонця й поставила на вікні, думаючи, що пташина розвеселиться.

Івась сплеснув в долоні, зрадів і вибіг. Вже мав дарунок для матусі.

Ціла родина зібралася у великій кімнаті. Всіх лица були веселі. Мати сиділа посередині й радісними очима гляділа на діточок своїх. Діти говорили віршички, сипали квітки й подавали дарунки. Прийшла черга й на Івася. Підійшов до мами, але не сам - в руках держав клітку, що в ній сиділа затривожена й сумна пташка.

- Матусю, знаєш як дуже любимо Тебе. Сьогодні хотів би Тобі також зложити дарунок, але я ще малий і грошей не маю, однак щоб чимсь звеличати Твій великий день, я дарую волю оцій пташці, яку я дістав в дарунку. Ти сама, Матусю, випусти цю пташку на волю, може і на неї где сьогодні її мати. Пустити її, нехай вона зложить поклін своїй матері.

Мати усміхнена взяла з рук Івася клітку, підійшла до вікна, відкрила дверцятка клітки й з неї вилетіла весела пташина на довго очікувану волю.

Діти всі сплеснули в долоні з радості. Найбільше був радий Івась, а Мати раділа, що її малий синочок думав і про пташкову маму.

+ + + + + + + + + + + + + + + +

НАЙКРАШІ ДІТИ МАТУСИ .
=====

Була собі сова. І вивела вона дітей, - таких витришкуватих, лапатих, та так то вже ними втішається: - Ох, ви ж мої окатенькі! Ох, ви ж мої чубатенькі! Ох, ви ж мої лапатенькі! От летить вона з гнізда їм поживу шукати, бо все роти роззявляють, бо все їсти хочуть. Летить і зустрічає вона орла.

- Куди ж це ти, орле, летити? - питає сова.

- Та куди ж! На здобич, може що знайду, яких пташенят, або що, й поживлюся.

Злякалася сова, почала просити:

- Орле сизокрилий! Прошу я тебе, не поїж моїх дітей. Не займай їх. Влагаю тебе.

І так то вже просила, що орел зглянувся й каже:

- Ну добре, не буду вже займати твоїх дітей. Тільки скажи ж мені, які твої діти, щоб я мав якусь признаку, - то й не зачеплю їх.

- Та яку ж признаку? - відповідає сова, - як побачиш самих найкращих пташенят, - ото й будуть мої.

- Ну, добре, - каже орел.

Полетів. І поїв самих найпоганіших, які були в гаю. Коли вертається сова, аж то якраз її дітей поїв орел...

+ + + + +

Сірий Орел Денис Веднарський

Д Е Н Ь   М А Т Е Р І .
=====

Був місяць травень, усюди зеленіла трава й співали пташки. Мирон радів гарними соняшними днями. Він завжди грався із своїми друзями на великій леваді. Недалека річка і верои понад самим берегом манили рибалок.

Вернувшись зі школи, він ішов в напрямі левади. По дорозі зустрів друзів.

- Підемо, Мироне, гратись! - казали вони.

- Ні, не можу, хлопці, маю щось дуже важного робити сьогодні, - та й пішов своєю дорогою. Хлопці побігли гратись.

Як би так перемінитись в птаха і полетіти високо, можна було б побачити, що Мирон сидить під кушем і щось майструє. Приглянувшись ближче видно було б, що це вішак для рушника. Це саме він робить його, щоб подарувати своїй матері, бо завтра її день - День Матері.

Здалека чути голоси хлопців:

- Хто скоріше? Раз, два, три! - А потім скоки, дальше ти - хо, це мабуть хованка.

- Піду хоч трохи погратись із хлопцями, а цього вішака закінчу пізніше - подумав Мирон.

- Але ж ні, я зле думаю, скоро вечір буде, завтра "Свято Матері", а я не закінчу свого подарунку... Краще останусь тут і закінчу його.

Минула одна година, друга, і не зчувсь Мирон, як стало вечоріти, але найголовніше те, що вішак був скінчений.

Не чути голосів дітей, отже можна занести свій закінчений

вішак в тайне місце. Не хотів Мирон нікому показувати свого вішака, бо це мала бути несподіванка для Матері.

Пішов... і ось річка, а тут верба і дупло, в яке він вже кілька днів ховає вішака. Заховав і травою прикрив. Верба похилилась над водою, тому це добре місце для схованки.

- Завтра "День Матері" - подумав. Прийду сюди раненько, візьму вішака і принесу матері якраз в час сніданку.

По вечері повторив віршика "о День Матері" із шкільної книжки і помолившись заснув.

Піччю падав дощ і аж над ранком перестав. Мирон пробудившись ранком пригадав собі свій плян і за кілька хвилин вибіг над річку до верби. Виліз на вербу і витягнув вішака із дупла. Встромив його за пояс і почав злазити вниз, але раптом посовгнулась рука по ховзкій від дощу корі, і він впав в річку. Вистра вода, що плила попри самі верби, схопила Мирона й понесла з собою. Він намагався плисти в сторону берега, але вода несла його куди інше. Намокла одежа й черевики дуже перешкаджали. Аж нагло Мирон побачив попереду себе дерево із корінням, що плило водою і почав плисти до нього. Наблизивсь, схопивсь, виліз на стовбур і сівши зверху почав плисти до берега веслюючи руками.

- Добре, що вішак держиться за поясом - подумав.

По великих зусиллях із прудкою водою, наблизивсь до берега і вискочивши, в першу чергу викрутив мокру одежу, а відтак скоро побіг до хати, щоб не простудитись.

Мати, ставши рано, зладила сніданок, а Мирона немає.

- Мироне! Мироне! - вставай, іди сюди, сніданок уже готовий - кликала мати. Але відповіді не було.

- Немає його, зник, мусимо йти шукати.

Мати й батько почали шукати, немає його ніде. А може в городі? Шукаючи в городі мати побачила Мирона на подвір'ї.

- Дивись, дивись, ось згуба є на подвір'ї - і мати й батько скоро побігли туди.

Одежа в нього була мокра, в черевиках хлюпала вода. Самому було годі добре викрутити одежу серед поля.

- Де ж це ти так рано впав в воду, чи може хтось тебе обляв? - питала мати. Вішака держав Мирон із заду в руках.

- Чому це ти держиш руки за спиною? - питав батько.

- Бо, бо ... бо я маю щось в руці.

- Так покажи ж нам - сказав батько.

- Та ж це вішак для рушника, який гарний! Де ж це ти взяв його, а може й сам зробив? Але скажи чому ти цілий мокрий? -

- говорила мати.

Він почав несміло - Я сам його зробив і заховав в дуплі верби над річкою. Сьогодні ранком пішов узяти його, але злазивши вниз поховзнувсь по корі та й впав у воду, якої було багато після дощу. Цього вішак я зробив для Вас, Мамо, бо сьогодні є Ваш день. І сказавши віршика подарував мамі вішак. В подяку батько й мати поцілували його.

Після того Мирон роздягнувся з мокрої одежі, напився горячого молока і ляг до ліжка.

+ + + + + + + + +

ВІРШІ, ПІСНІ, ЗАГАДКИ.

1. Мамусю голубко
2. Мамі
3. Моя мама
4. Вірш для батька і матері
5. Богданкові забавки
6. Літак
7. Вітряк
8. Новацький шлях
9. Зозуля
10. Їжак
11. Шевчик
12. Загадки /різні/

Вірші на " Д е н ь М а т е р і " .

.....

Мамусю Голубко

=====

Мамусю, Голубко,
Ти все добре знаєш
Яке в дітей горе
Ти завжди вгадаєш.

Хоч очі заплющу,
О, моя Ти Нене,
То серцем я чую,
Що Ти біля мене

Люблю Тя, Мамусю,
Серденьком кохаю,
Другої Мамусі
На світі не маю.

М а м і

=====

О, Мамо!
Травневий блиск, травневий чар
І квіти з ясних піль і лук
Приносимо Тобі, як дар.

Тобі схиляємось до рук,
Ти сонечко для наших віч
Весь довгий рік -
І вдень і в ніч.

Тому в неділю цю святу
Тобі приносим яр - красу.
При звуках дзвонів і пісень
Святкуємо Твій, Мамо, день.

М о я М а м а

=====

Снилось мені ясне сонце,
Що в хаті світилось,-
А то рідна матусенька
Всміхнулась так мило.

Снилась мені ягідочка,
Як мід солоденька,
А то мене цілувала
Мама дороженька.

Приснився мені легкий вітрик,
Що пестив колосся,
А то мені моя мама
Гладила волосся.

Снилися мені ангелики,
Що в рай мене несли, -
А то мене мами ручки
До серця притисли.

Марія Підгірянка.

Вірш для Б а т ь к а і М а т е р і

=====

Як мені Вас не любити
Тату рідний, Нене,
Та ж Ви мене згодували,
Дбаєте про мене.

Та ж Ви мене згодували
Власними руками.
Ой, нема то краще в світі,
Як в тата і в мами!

=====

Д. Б.

БОГДАНКОВІ ЗАБАВКИ

Богдан книжок все пильнує,
Вчиться, пише і рахує.
При тім хлопчик він охочий,
Зробить все, що лиш захоче:
Сопілочку, батіжок,
Вітряк, санки, чи візок
Миттю з дерева змайструє.

Він ніколи не дармує!
Часом ліпить залюбки
Паперові коробки,
З глини ліпить він горнята,
Стільці, гуси, пси, пташата,
Щоб лиш дармо не сидіти.
Чи так роблять інші діти?

ГОДИННИК

ГО-ДИН-НИК НАМ ДІ-ТИ ПО-КА-ЗУ - Є ЧАС

І КЛИ-ЧЕ ДО ПРА-ЦІ І БУ-ДИТЬ НАС В ЧАС

ТА ДОВ-ГА ВКА-ЗІВ-КА ЗАВ-СІ-ДИ СПІ-ШИТЬ

А МЕН-ША НЕ МО-ЖЕ І-І ДО-ГО-НИТЬ

ТІК ТІК ТАК ТІК ТІК ТАК ТІК ТІК ТАК ТІК ТІК ТАК

ТА ДОВ-ГА ВКА-ЗІВ-КА ЗАВ-СІ-ДИ СПІ-ШИТЬ

ТІК ТІК ТАК ТІК ТІК ТАК ТІК ТІК ТАК ТІК ТІК ТАК

А МЕН-ША НЕ МО-ЖЕ І-І ДО-ГО-НИТЬ

ШЕВЧИК

А чи бачив ти, як невичок змі-ру в во-ді мо-чить?

ой так брате, ой так, так, змі-ру в во-ді мо-чить.

Слова гл. ст. 48

ВІТРЯК

Ой, у ло-лі на гор-буч-ку, на гор-буч-ку, сто-ить

чу-хо на кі-лоч-ку, на кі-лоч-ку, лю-ди чу-хо змайструва-ли

Ві-тря-ком но-го наз-ва-ли -го наз-ва-ли.

Слова гл. ст. 46

БУДУЄМО ДІТАК

Станьте ді-ти всі ось так то збу-ду-є-мо ді-так

Ой так так ой так так то збу-ду-є-мо ді-так

Б У Д У Є М О Л І Т А К

/ЗАБАВА ЗІ СПІВАМИ/

Початок забави: Один з хлопців виходить перед гурт дітей і співає:

Станьте, діти, всі ось так -
То збудуємо літак:
Ой так, так! Ой так, так!
То збудуємо літак

o-o
o
o-o-o-o-o
o-o-o-o-o
o
o
o
o
o-o-o
o

Будова літака: Кадовб літака творить ряд дітей, які стають гусакком, одні за другими, почавши від найвищого ростом до найменшого. На кадовб літака потрібно не менше як вісім дітей. При кінці ряду стає по обох боках двоє дітей як хвість, По обох боках кадовба, зпереду стає в двох рядах по двоє дітей, які творять крила літака. На переді літака двоє дітей, взявшись за руки, творять "пропелер". Як уже літак готовий,

діти, в уставленій позиції співають:

Вже пропелер фуркотить,
Літак знісся і летить:
Ой так, так! фуркотить!
Літак знісся і летить.

А в погідну, ясну днину
Летимо ми в Україну;
Ой так, так, в ясну днину
Летимо ми в Україну.

Пропелери на переді починають крутитися то в один то другий бік посуваючись вперед. Діти кладуть руки /задні переднім/ на рамена, та починають хід на місці. "Крила" розводять руки вбік.

Всі співають даліше:

Вже піднявсь він так високо,
Що землі не бачить око;
Ой так, так! так високо,
Що землі не бачить око.

Зникли людські вже оселі,
Діти раді і веселі;
Ой так, так! Ой так, так!
Діти раді і веселі.

Перед ними вже ясний шлях,
Летить літак наче птах;
Ой так, так! ясний шлях,
Летить літак наче птах.

Мчить стрілою у простори,
Понад степи, ліси, гори;
Ой так, так! у простори,
Понад степи, ліси, гори.

Ось і море вже минає
Тай до мети долітає;
Ой так, так! вже минає
Тай до мети долітає.

За часок - ось вже мета!
Гляньте! Земленька свята!
Ой так, так! вже мета,
Гляньте! Земленька свята.

Рідні лани, рідні поля,
Тут нам життя, тут нам воля;
Ой так, так! рідні поля;
Тут нам життя, тут нам воля.

Діти дуже всі зраділи, -
Слава! Слава!... загуділи;
Ой так, так! всі зраділи
Слава, Слава! загуділи.

Позлізали з літака,
Та скочили гопака.-
Ой так, Так! Ой так, так!
Всі скочили гопака!

Діти правою рукою вказують до го-
ри, а відтак в долину, притім по-
чинають хід рівним, повним кроком
вперед себе, співаючи.

Діти дивляться вдолину, відтак
плещуть в долоні.

Діти кладуть праву руку на чоло
та дивляться наперед себе вдаль.
Відтак всі наслідубть руками лет
птаха.

Приспішують хід в звичайній пос-
таві.

Ідуть даліше скорою ходою, спі -
ваючи.

Звільняють хід та вказують руками
вперед себе.

Стають на місця.

Всі весело підстрибують на місці
та плещуть в долоні.

Тепер діти творять одно або два
колеса і танцюють гопака.

ЗАМІТКА: Цю забаву можна переводити в просторій залі, або на площі на вільному повітрі. Коли є більше учасників забави, тоді можна подібних груп /літаків/ зробити більше.

В І Т Р Я К

=====

Ой у полі на горбочку, на горбочку,
Стоїть чудо на кілочку, на кілочку,
Люди чудо змайстрували,
Вітряком його назвали.

Буйний вітер повіває, повіває,
Чудо крилами махає, гей махає
І киває і махає,
Наче всіх людей скликає.

Звозять в міхах зерно люди, зерно люди,
І складають коло чуда, коло чуда.
Буде чудові робота,
Буде цілий день молоти.

Чудо-диво зерно меле, зерно меле.
Сипле в міхи муку білу, муку білу.
Буде діткам хліб печений,
І галушечки варені.

Н О В А Ц Ь К И Й Ш Л Я Х

=====

Усі ми новаци в таборі,
Стаємо в лаві з радістю в очах,
А наша пісня у просторі,
Лунає грімко по лісах, полях

Несеться пісня ген у гори,
Де зеленіють дужі дерева,
Де нам пtiчок шебечуть хори,
Де нам шепоче квітка і трава.

Від ранку до вечора,
В таборі лунає спів,
Щоднини йде жваво наша гра,
В таборі новаків.

В таборі в Пасічній у горах,
Живемо дружньо племя новаків,
Тут казку темний ліс говорить
Тут вогник нам весело розгорів.

Орлята ми, сини природи,
Нам любий труд, веселий кожний
змаг,
Нас не злякають невігоди,
Ми горді всі за наш новацький
шлях

Від ранку до вечора,
В таборі лунає спів,
Щоднини йде жваво наша гра,
В таборі новаків.

З О З У Л Я .

Край лісу на полянці
На свіжому дубку,
Кує зозуля вранці
Куку-куку-куку.

Куку-куку-, у лісі я живу
І здалека все чути
Куку-куку-куку!

Внизу біжить струмочок
По жовтому піску,
І здалека все чути
Куку-куку-куку.

Куку-куку, у лісі я живу...

Червоніі сунічки
Ясніють на горбку
І чути аж до ночі
Куку-куку-куку.

Куку-куку, у лісі я живу...

І Ж А К .

Їжак мамі попрохав, попрохав, попрохав,
Щоби новаком він став, гей він став, гей!

Хоче мати однострій, однострій, однострій
І їжацький славний рій, славний рій, гей!

Суше листя притащить, притащить, притащить, -
Вогник жваво запалить, запалить, гей!

А на стійці буде так, буде так, буде так,
Коли стане там їжак, там їжак, гей!

Всі злякаються пройти, гей пройти, гей пройти,
Бо в їжака колючки, колючки, гей!

А на тереновій грі, гей на грі, гей на грі -
В кулю звинеться тоді, гей тоді, гей!

Щоб хтось тільки покотив, покотив, покотив,
Перший прийде до мети, до мети, гей!

Ш Е В Ч И К

=====

А чи бачив ти, як шевчик шкіру в воді мочить?
Ой так, брате, ой так, так, шкіру в воді мочить.

А чи бачив ти, як шевчик шкіру натягає?
Ой так, брате, ой так, так, шкіру натягає.

А чи бачив ти, як шевчик дратву насмоляє?
Ой так, брате, ой так, так, дратву насмоляє.

А чи бачив ти, як шевчик черевички шиє?
Ой так брате, ой так, так, черевички шиє.

А чи бачив ти, як шевчик цвяшки забиває?
Ой так, брате, ой так, так, цвяшки забиває.

А чи бачив ти, як шевчик черевички чистить?
Ой так, брате, ой так, так, черевички чистить.

А чи бачив ти, як шевчик в неділю гуляє?
Ой так, брате, ой так, так, в неділю гуляє!

З А Г А Д К И

=====

1. Що морозу не боїться, зеленіє цілий рік? /Ялинка/
2. Хто з собою носить хату, що в ній двері є знизу? /слимак,
черепашка/
3. Хто багато всього знає хоч не скаже, та навчить? /книжка/
4. Старезний батько сотки синів має. /Ліс/
5. Ззаду наче віник, на голові пилу
Вранці мов годинник будить нас зі сну? /Півник/
6. Я маленька виглядаю, а велетнів до землі кидаю /сокира/
7. Димом дихаючи грізно по шляху залізнім
Сто хатинок потяг, за собою хто? /потяг/
8. Без бензини, без мотору, він везе і вниз і вгору,
Зустрічаємо щодня ми на вулиці, кого? /коня/
9. Біле, як сніг, надуте наче міх,
Лопатами ходить, а рогом їсть /гуска/

10. Ой, дзелень, дзелень, дзелень
Так по місті цілий день,
Ті встать, а ті сідають
Ті в віконця виглядають /трамвай/
11. Крильця чудові, ніби шовкові
Пурхає влітку, з квітки на квітку /метелик/
12. Ротик кругленький, хвостик коротенький,
Звірятко сіреньке, довгі вухка має,
Швиденько втікає /зайчик/
13. Не коваль, а з кліщами /рак/
14. Не риба, а плаває по водах прозорих
Як схоже - пірнає глибоко у море,
Він здалека бачить чужі кораблі,
І боронить кордони своєї землі /підводний човен/
15. Двоє дивиться, двоє слухає, чотири тупотять, а тисячі свис-
тять, хто це? /кінь/
16. Біжать чотири брати, два не втечуть, а два не доженуть
/колеса/
17. Без рук, без ніг, а черевом плаває? /човен/
18. Лиш один ряд зубів має, а дерево перекусить /пила/
19. Що росте, хоч сонця не бачить? /корінь/
20. Не птах, а крила має. /метелик/

Г Р И

*****

1. Вмілість бабуні.
2. Втримання рівноваги
3. В'яжи швидко
4. Горох
5. Кидання перстенів
6. Паперова гадюка
7. Птички
8. Розкинені склади слова
9. Розкинені слова
10. Розшук предмету
11. Які переміни на столі?
12. Гра Кіма
13. Гра Кіма в картинах
14. Ремісник
15. Повторювання назв
16. Пилка, молоток, ніжик
17. Роби це - роби то.
18. Що це?
19. Слова
20. Так - ні.
21. Хто це?
22. Залізниця
23. Ловля
24. Горить
25. Обсервація
26. Пакунок - дарунок.

ГРИ НА ЗРУЧНІСТЬ

=====

Вмілість бабуні.

Виряд: голка й нитки для кожного новака

Протягом одної хвилини новаки засиляють свої нитки через вушко голки так, щоб ціла нитка перейшла через вушко. Нитки мусять бути однакової довжини. Хто більше разів на протязі одної хвилини засилить голку?

Втримання рівноваги.

=====

Виряд: два м'ячі

Два новаки кладуть м'ячі на пальці своєї ноги і стараються як - найшвидше піднести ноги вгору так, щоб м'ячик не впав. Гра вимагає зручності і терпеливості.

В'язи швидко.

=====

Виряд: мотузок для кожного новака

Ланку поділити на дві групи. Новаки стоять у двох рядах побіч себе. Перед ними зазначена лінія. Проти рядів у віддалі 6 - 9 кроків стоять два братчики із мотузками в руках або 1 братчик із мотузкою в кожній руці. На знак два перші новаки біжать і зав'язують вузол до мотуза, що держить братчик. Зав'язавши - біжать на кінець рядів. Група, що виконала завдання правильно і скоро - виграє.

Правила: групи повинні бути однакові числом. Не можна вибігати завчасно поза зазначену лінію. Гру можна вести тоді, коли новаки вміють в'язати вузол. Братчик держучи зв'язані мотузки, каже хто правильно чи неправильно зав'язав вузол.

Горох.

=====

Виряд: 2 сірники та 2 зернятка гороху для кожного новака.

Новаки поділені на дві групи стоять на протилежних сторонах стола. Кожний має в руках 2 сірники, а на столі 2 зернятка гороху.

На знак виховника всі беруть своє зернятко гороху сірниками і переносять до свого товариша з правої сторони. Останній збирає всі зернятка й укладає їх рядком. Суть гри в тому, щоб зручно підняти зернятко сірниками й перенести його до свого сусіда. Це вимагає спокою, терпеливості і зручності. Виграє група, що скоріше покладе всі зернятка на кінці стола.

Кидання перстенів.

=====

Виряд: перстені, крісло

З гнучких прутів зробити перстені. Новаки кидають ті перстені на ноги крісла /установленого догори ногами/. Хто зуміє зачіпити перстень за ногу, здобуває означену кількість точок.

Варіант: Поставити велику коробку /картон/ догори дном і застромити в дно 5 дерев'яних припинок для сушення білля - в середині й на рогах коробки. Кидається гумки від герметичних слоїків. За поцілення - 25 точок.

Правило: новаки кидають перстнями поодинокі.

Паперова гадюка.

=====

Виряд: картка паперу для кожного новака.

Гра, що на перший погляд здається легкою, викликає багато зацікавлення, зокрема в молодших новаків. Кожний новак одержує картку паперу і на знак виховника старається роздерти її вздовж на вузькі паски, не відриваючи одначе одного пояска від другого. Виграє той, хто матиме найдовшу непрорвану гадюку. Новак, якого гадюка розірвалась - випадає з гри.

Патички.

=====

Виряд: декілька патичків для кожного новака

Котрий новак найшвидше уложить свої патички після довжини. Всі починають на даний знак.

Варіант: те саме, лише після грубини патичків.

ГРИ НА ВТОРОПНІСТЬ І КОМБІНАЦІЇ

Розкинені склади слова.

=====
Виряд: картка з написами, де склади слів попереставлювані
Братчик роздає картки паперу, на яких склади слів попереставлю-
вані. Таку картку одержує кожний новак. Хто перший відчитає
листа - одержить точки. Слова можуть бути такі: "Золоторукий",
"День Матері" і т.д.

Розкинені слова.

=====
Виряд: картка й олівець для кожного
Братчик разом з новаками огляне три виставові вікна. Біля кожно-
го дозволяється задержатись 5 хвилин. Всі приходять і відходять
разом. Кожний новак маючи олівець і папір, записує з пам'яті
в окремих групах, що бачив у першому, другому та третьому вікні.
Новак, що напише правильно найбільшу кількість предметів -
- виграє.

Розшук предмету.

=====
Виряд: якийсь малий предмет
Всі, що беруть участь у грі, шукають захований предмет. Якщо
хтось його знайде, не дає цього по собі пізнати, а зголошує це
тихенько братчикові. Оцінюється за знайдення предмету й за само-
опанування.

Які переміни на столі?

=====
Виряд: кільканадцять дрібних предметів, по можливості такі, про
яких є згадка в "Золоторукому".

На столі розкладається 6 - 10 дрібних предметів /коли новаки
вправилися, можна число побільшувати/. Новаки приглядаються їм
впродовж 1 хвилини. Після того вони виходять з кімнати, а ви -
ховник робить деякі переміни /змінює уклад предметів, заступає
деякі предмети іншими, забирає або додає інші предмети/. На

даний знак новаки повертаються і мають показати пороблені зміни. Починаючи від малої кількості предметів та незначних змін, згодом перейти до більшої кількості та ускладнених змін. Гру переводити, як підготовку до гри Кіма.

Гра Кіма.

=====

Виряд: 16 предметів, годинник та олівець і папір для кожного новака.

Розложити 16 предметів та дозволити дивитись на них 1 хвилину. Опісля новаки не дивлячись на предмети повинні їх з пам'яті записати на протязі 10 хвилин. З часом можна ввести до гри деякі ускладнення: можна добирати подібні предмети. Краці висліди нагороджувати признанням певної кількості точок. З новаками, що тієї гри не знають, слід спершу, для підготовки, перевести гру "ЯКІ ПЕРЕМІНИ НА СТОЛІ".

Гра Кіма в картинах.

=====

виряд: пократкований листок паперу із різними малюнками, що мають відношення до вмілости "Золоторукого".

На пократкованому папері розмістити різні малюнки. Показати їх на короткий час новакам та доручити їх нарисувати. За вірне відрисовання та розміщення давати 2 точки. За уважне нарисовання - 1. Малюнки чи рисунки можна понумерувати або й помалювати красками. Хто одержить найбільше точок - виграє.

ГРИ ДЛЯ ВИКОПЛЕННЯ ВИСТРОТИ

ДЛІНИ І ПАМ'ЯТИ

Ремісник.

=====

Один новак - ремісник запам'ятав, що кожний новак жадав від нього /нпр. молоток, пилку, сверл'к і т.д./ Після того ремісник має "видавати" їм ті речі зятяплюючи, що кому належиться.

Повторювання назв.

*****

Новаки сидять в крузі. Перший каже своєму сусідові зліва назву якогось знаряддя до майстрування. Цей додає до цього ще одну й переказує далі. Так гра продовжується докруги, при чому кожний новак повторює всі почуті назви і додає ще одну свою. Коли хтось випустить одну назву, випадає з гри. Назви, що їх подали гравці, котрі випали з гри, не повторяється, а тому кількість назв час-до-часу зменшується. Виграє той, хто залишиться останнім.

Пилка, молоток, ніжик.

*****

Биряд: пилка, молоток, ніжик

Учасники стоять перед виховником в півкрузі. Цей вичислює предмети: ніжик, пилка, сверлик, але показує не на того, що вимовив. Новаки мають слухати виховника та вказувати на предмети, що були замовлені. Хто помиляється - випадає з гри. Виграє той, хто залишиться останнім.

Роби це - роби то.

*****

Братчик виконує різні рухи /теше, свердлить, ріже пилкою/ й каже "Роби це" - тоді новаки все це виконують, якщо скаже "Роби то" - ніхто не рухається. Хто забудеться - випадає з гри.

Що це?

*****

Один новак описує якусь річ, що вживається в майструванні /матеріал, знаряддя/, але в описі не згадує її назви. Решта новаків слухають і стараються її відгадати.

Варіант: Один новак відходить на бік і не чує, яку річ - знаряддя чи матеріал до майстрування, решта новаків вибирає. По повороті новак кожний говорить одне слово, яке пояснює вибрану річ. Новак, що прийшов - повинен річ відгадати.

Слова.

*****

Новаки стоять в крузі. Провідник гри стоїть в середині. На кого

провідник гри покаже пальцем, той повинен назвати якийсь знаряддя чи матеріал, що вживається при майструванні.

Так - ні.

=====

Вище згадані гри "Що це?" і "Слова" є підготовкою до цієї гри. Один новак відходить на бік, а решта вибирає якусь річ /знаряддя чи матеріал до майстрування/. По повороті новак старається різними словами описати її річ і вкінці сказати її назву. Решта новаків можуть на різні описи новака відповідати лише "так" або "ні".

Нпр.: вибрали молоток. Новак, що повернувся має казати:

Річ, що всі вибрали є знаряддя в майструванні.

Ця річ є з заліза.

Вона є ось така велика /показати руками/.

Цю річ держиться в руках.

Нею забивають цвяхи.

Вона зветься - молоток.

Хто це?

=====

Один новак відходить на бік і не чує, як решта умовляється, яку працю виконуватимуть /руками рук, ніг чи інші/, нпр.:

працю кравця - вдавати, що шують,

працю столяра - вдавати, що ріжуть пилкою,

маляра, шевця або інших.

Новак, що був збоку і не чув, яку працю вибрано, повертається і по рухах новаків повинен вгадати, який тип ремісника вони вибрали.

РУХОВІ ГРИ.

=====

Залізниця.

=====

Гравці стоять одні за одним. Кожний кладе оба рамена /або лише одне рамя, якщо всі так домовились/ на плечі свого попередника.

Перший є паровою машиною, інші вагонами. Перший веде цілий поїзд то ходом, то бігом, то знову каже, щоб всі піднесли ліву но-

гу і так сполучені скакали разом. Потім зміна ноги. Напря́м бігу - довільний.

Ловля.

====

Виряд: куски паперів з написами.

Новаків ділиться на 2 групи. Кожна група має в руках карточки з написами роду знаряддя до майстрування чи матеріялу, нпр. молоток, цвяхи, пи́лка і т.п. або дошка, дріт, папір і т.д. Відрізняти групи можна так, що є 2 різні краски карточок. Члени групи ч.1 ловлять доторкаючись рукою членів групи ч.2. Доторкнений новак повинен назвати написану річ голосним, але не крикливим голосом і віддати карточку тому, що його доторкнувся. Після означеного часу групи міняються. Час ловлі /дотику/ в обох випадках повинен бути однаковий та не задовгий. - Виграє група, що здо-була більше карточок.

Варіант: Група ч.1 - всі карточки із одною назвою, нпр. "столяр"

Група ч.2 - всі із одною назвою, нпр. "пилка".

При змагу, спершу "столярі" стараються здобути більше "пилки", а по зміні "пилки" стараються здобути більше "столярів".

Горить.

====

Виряд: куски паперів із написами.

Кожний новак має карточку з написом якогось ремесла: механік, електрик чи кравець, або матеріялу: дошка, бляха і т.д., чи знаряддя: пильник або голка чи ніжик. Всі новаки крім одного, стоять в лаві на кінці обмеженої площі, на зазначених місцях: прутиком, чи нарисованим колесом. Всі вони слухають оповідання одного новака, що стоїть перед лавою. Цей один новак розказує про те, що написане на карточці: про особу, що вона робить чи річ - як вона виглядає та що з нею робиться. В якомусь моменті перериває оповідання і каже "Горить". В цей момент всі /включно з новак, що розказував/ біжать до протилежної сторони площі та повертаються на зазначені місця. Завжди буде бракувати одного місця, бо новак, що розказував, не зазначував його. Хто не має місця - веде гру.

Варіант: Назви можуть бути помішані, але змістом лчитись із "Золоторуки".

Обсервація.

=====

Виряд: предмети, що вживаються чи зроблені підчас вмілості "Золоторукого".

Поділити новаків на 2 групи. Біля 10 кроків перед кожною групою зазначені два кола. В першому з кожної пари знаходяться предмети. На знак - два новакі /один з кожної групи/ беруть предмети з одного кола й укладають їх у точно тих самих місцях у другому колі. Наступний новак переносить предмети назад до першого кола. Гра продовжується. Числиться точки за вірну уставку і швидкість.

Пакунок - Дарунок.

=====

Вибирається одного новака. Він є дарунком. Він іде і шукає собі гарного сховку, який є його паунком. Як він заховався в коробці, решта йдуть його шукати. Коли новак знайде дарунок /новака, що сховався/, не зраджує місця, але й собі влазить до паунку. Решта роблять те саме, аж доки всі дарунки не будуть в паунку.

В підбиранні гор для сходин вмілості "Золоторукого" багато поможе "ЗБІРНИК ГОР", який повинен бути в кожного виховника.

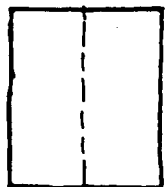
М А Й С Т Р У В А Н Н Я .

=====

1. Витинанки з паперу
2. Дерев'яна ложка
3. Дерев'яна стільничка
4. Дарунки для матері
5. Дарунки для батька
6. Підставка під посудину
7. Перстень до хустини та стояк до серветок
8. Торбинка для приборів
9. Пояс зі шкіри
10. Речі для щоденного вжитку, іграшки
11. Лицар Ох
12. Паперовий орел
13. Іграшки з різних предметів
14. Різні форми з осінніх листків
15. Паперові прикраси на ялинку
16. Новацькі тотеми, та як їх виготовляти
17. Ляльковий театр

ВИТИНАНКИ З ПАПЕРУ.

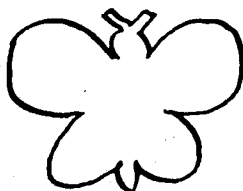
половина метелика

зігнути папір в половину

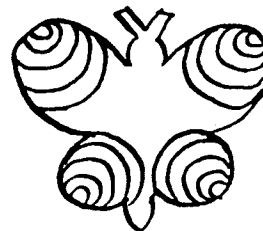
нарисувати метелика і витяти

витятий метелик

витяти кружки з різнокольорового паперу

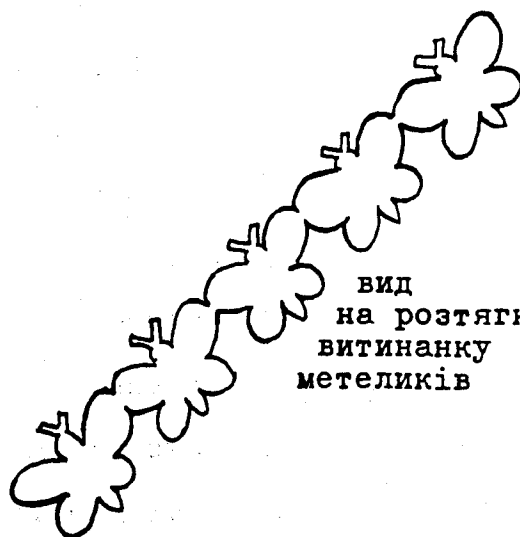
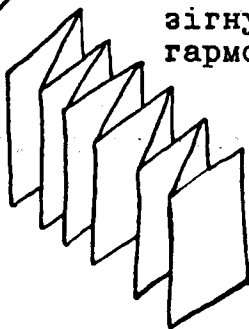

наклеїти

пасочок паперу

зігнути в рівну гармонійку

вид на розтягнену витинанку метеликів

не протинати

не протинати

нарисувати половину метелика

або

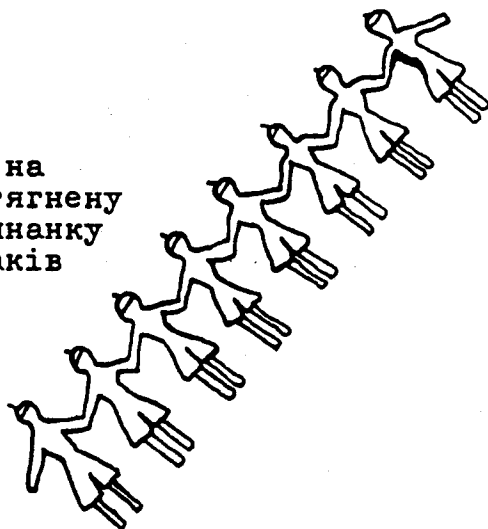
новака

не протинати

не протинати

вид на розтягнену витинанку новаків

ВИТИНАНКИ З ПАПЕРУ.

ОНЕНЛАНП АРНІ 5 ОНЕНЛАНП АРНІ 1/2

вигляди трикутні форми із паперу

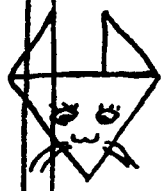
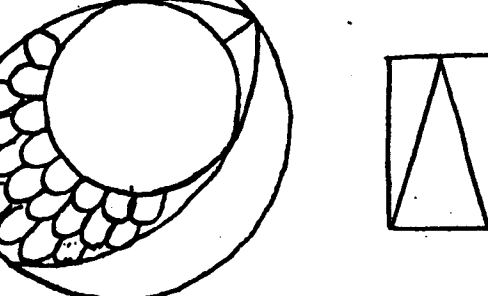

АМЖОП АНГ'АНЧЕД

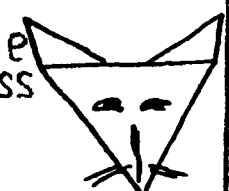
вигляди по перериваних лініях: буде

отонжол е мтндофе внжом
он мтнд імодр ваедд
.анеэлк з

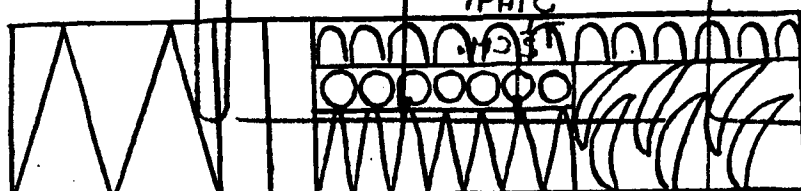
нжон есе мтндвктнє .мвж
влкє момоу ,молтєлєє
од модепєлє мр момнєлєлє
.аннєждєлєлє

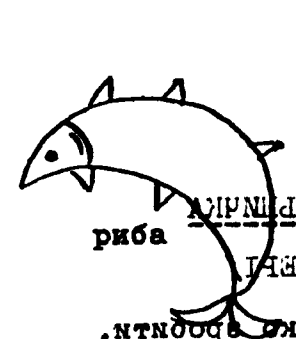
котик

лис

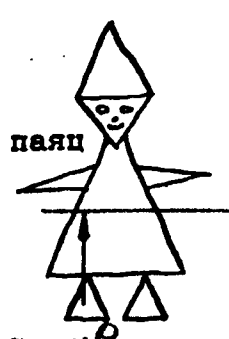
колірорового паперу виготяти різні форми:
квітки, кружки, трикутники і т. д. та
склеїти їх у бажані форми: риба, песик і т. д.

риба

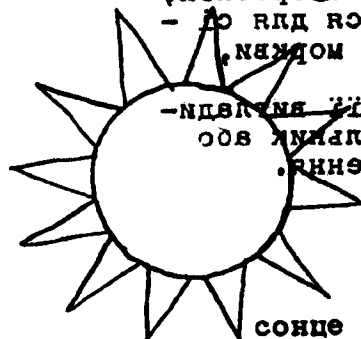
песик

паяц

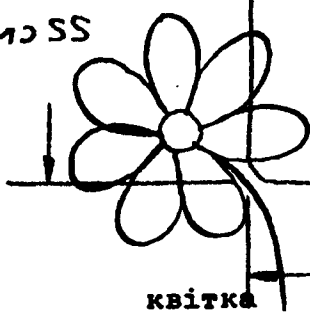
човник

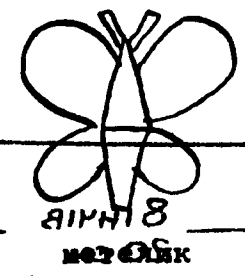
сонце

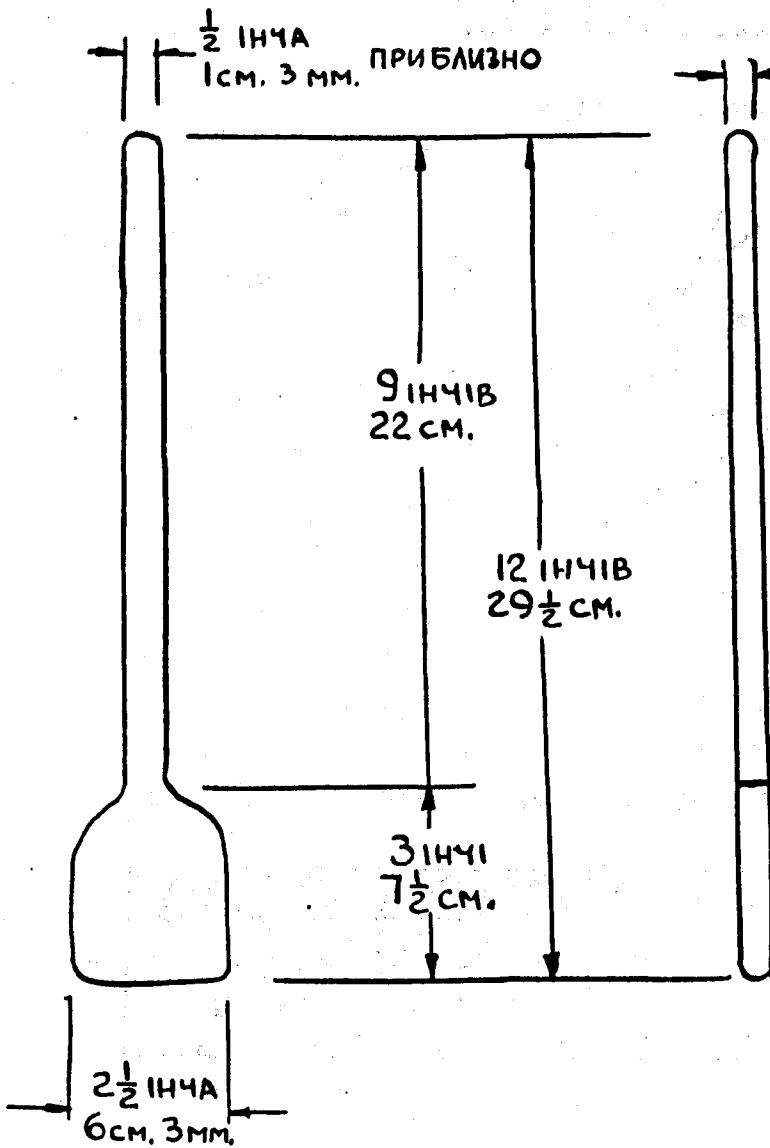
квітка або соняшник

квітка

метелик

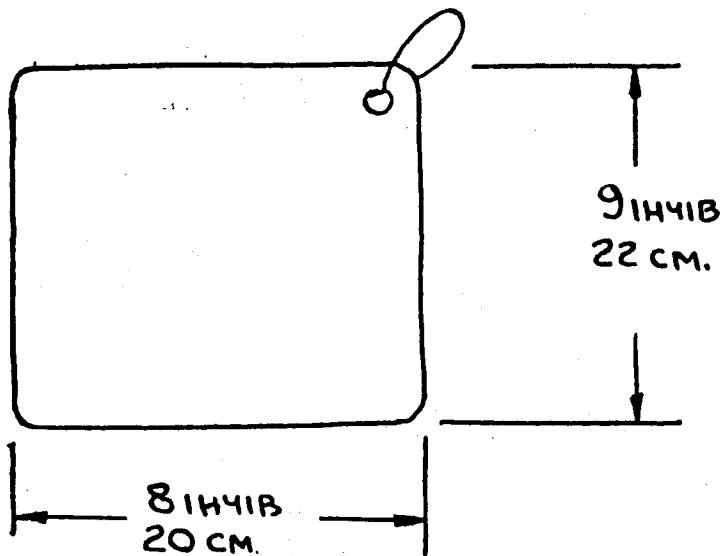

ДЕРЕВ'ЯНА ЛОЖКА

/ПОДАРУНОК МАТЕРІ/

Можна зробити з кожного дерева крім дикти, що є клесна.

/Вживати дошку без суків, щоб при вживанні не зломилася. Після витесання ложки, всі гострі кінці заокруглити, особливо держак. Вигладити все ножи-ком, шилеткою, куском скла, пильником чи папером до гладження.

ДЕРЕВ'ЯНА СТИЛЬНИЧКА

/ПОДАРУНОК МАТЕРІ/

Стильничку легко зробити, вона пригодиться для січення капусти, моркви, цибулі тощо.

Витявши, треба її вигладити вживаючи пильник або папір до гладження.

П А Р У Н К И Д Л Я М А Т Е Р І .

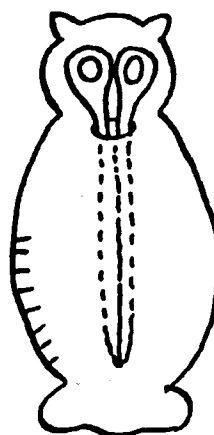
С О В А - О Х О Р О Н А Д Л Я Н О Ж И Ц Ь

Витяти два обриси сови з фільцу або іншого матеріалу.

В одному витяти отвір для ножиць.

Зішивши кругом, сова буде готова.

ножиці

готова сова

З А Й Ч И К .

приклеїні вухка з паперу, полотна або фільцу

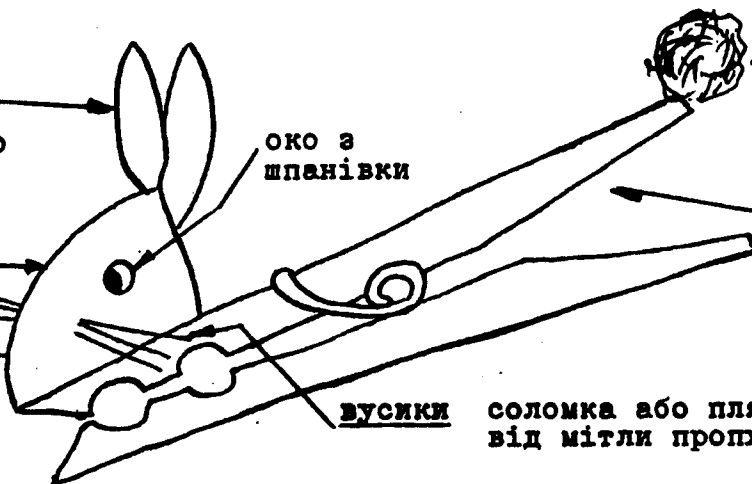
око з шпанівки

хвостик приклеїна кулька з вати

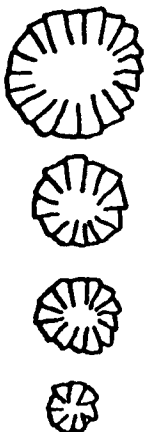
тулуб зайчика - припинка від білля, можна помалювати фарбою

приклеїна голова половина корка трошки викінченого

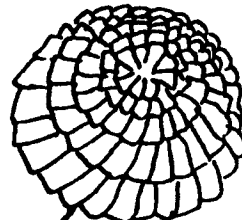
вусики соломка або плястикова соломка від мітли пропхана в корок.

К В І Т К А І З Ф І Л Ь Ц У .

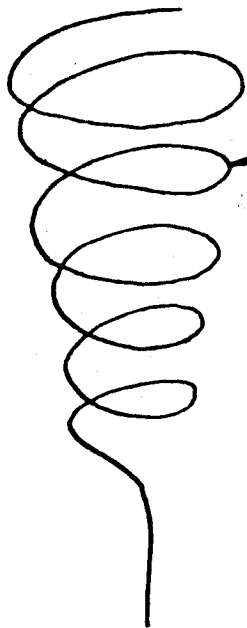
Кружки фільцу протяти докруги на вид пелюсток, і поклавши один на одному, зішити

Готова квітка

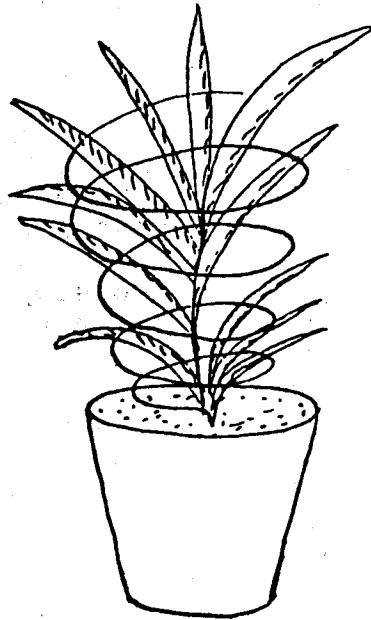
Шпилька /приятелька/ щоб причіпляти, пришити під сподом.

П А Р У Н К И Д Л Я М А Т Е Р І .

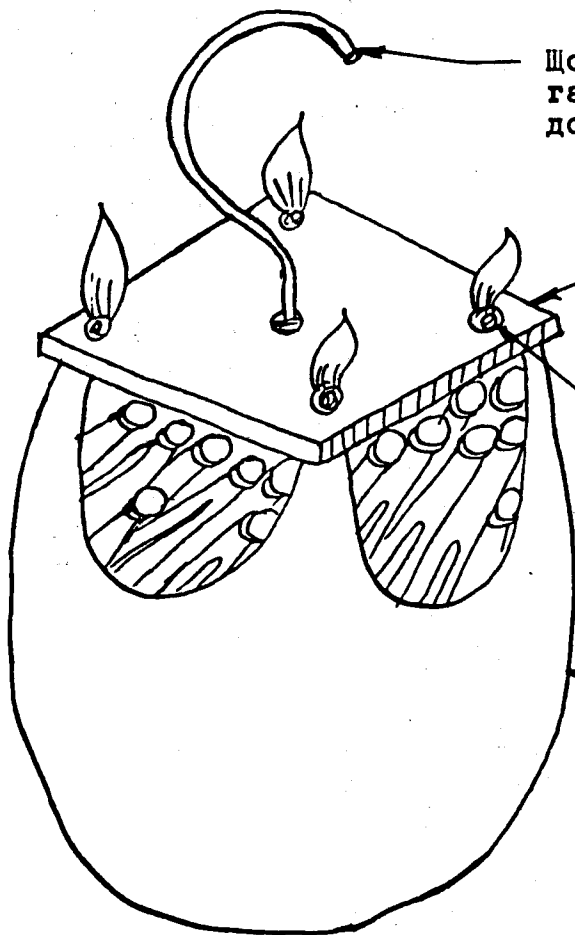
ДРАБИНКА
ДЛЯ КВІТКИ

Скрутити дрiт в
спiралю, залишаю-
чи кусок рiвного
щоб встромлювати
в землю

Квітка
з
драбинкою

Т О Р Б И Н А Д Л Я П Р И П И Н О К Д О Б І Л Л Я

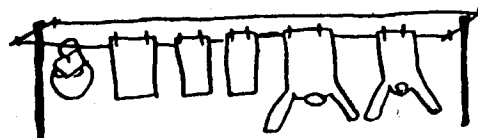

Щоб вішак звисав рівно
гачок повинен бути в центрі
дошки

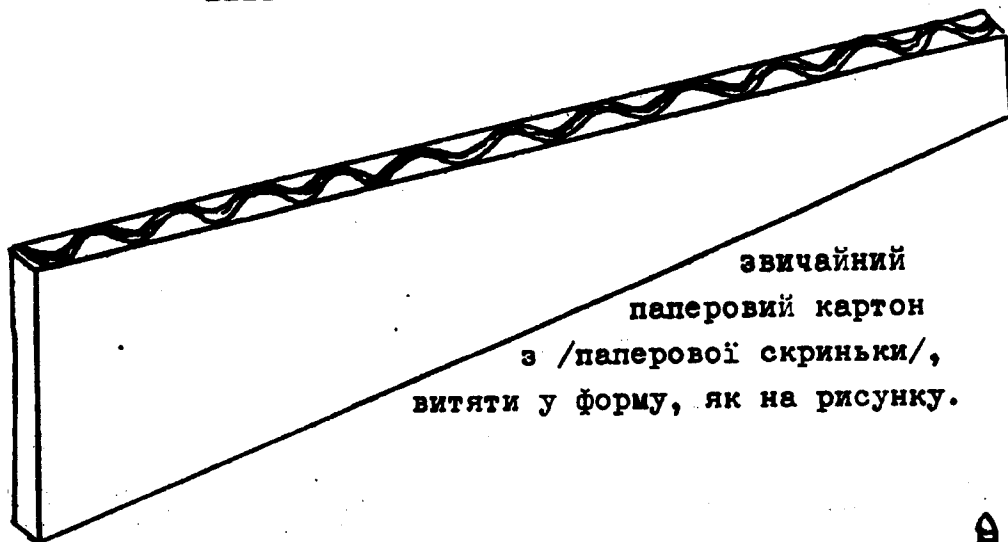
Дошка в якій зроблені
чотири дірки крізь які
проходять чотири роги
сильного полотна .

Роги зв'язані у велику
кульку щоб не вилазили
з дірок.

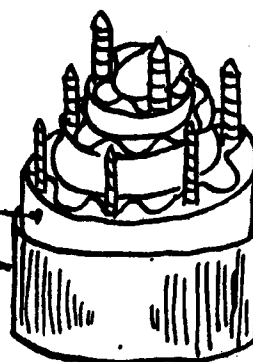
Сильне полотно в якому
є припинки до білля.

ДАРУНКИ ДЛЯ БАТЬКА.

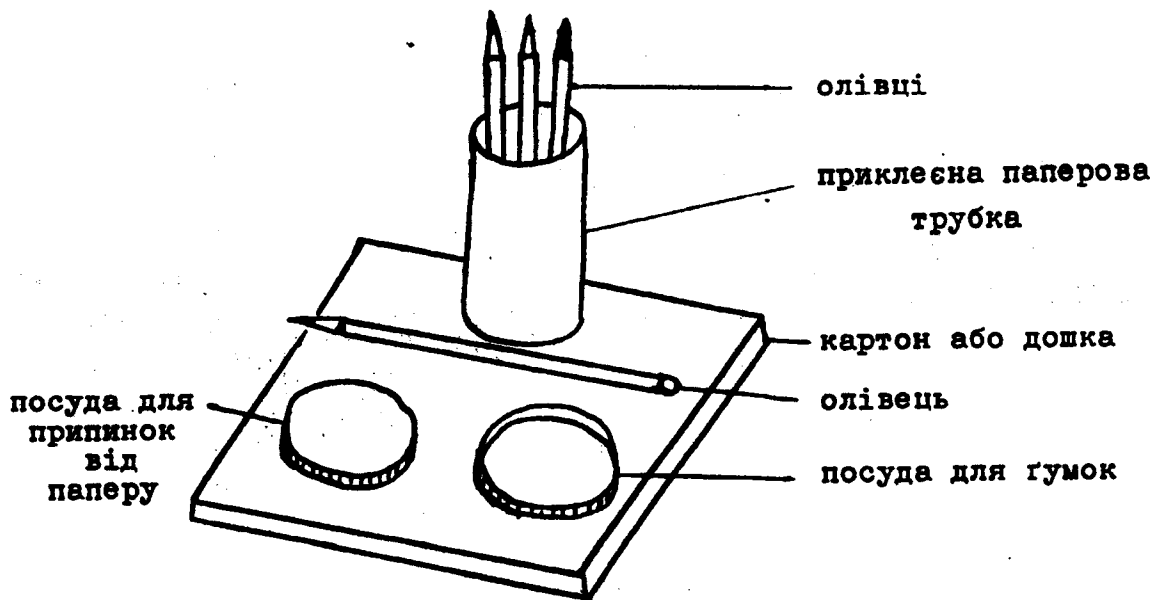
звичайний
паперовий картон
з /паперової скриньки/,
витяти у форму, як на рисунку.

скрутивши,
встромити до пухки
напр. від кави

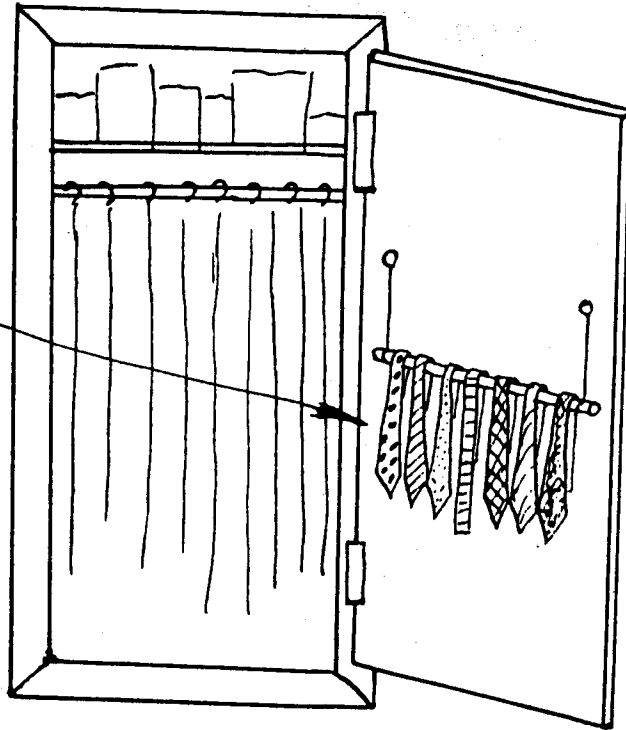
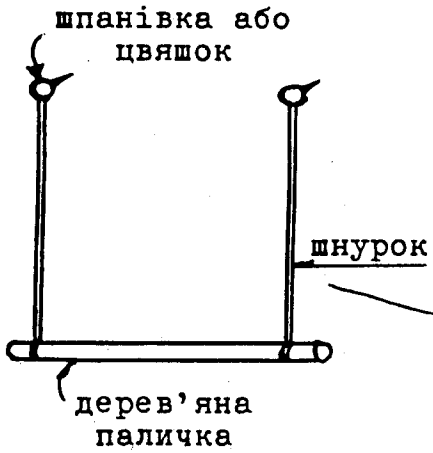
Готова коробка для сверликів

КАНЦЕЛЯРІЙНЕ ПРИЛАДДЯ.

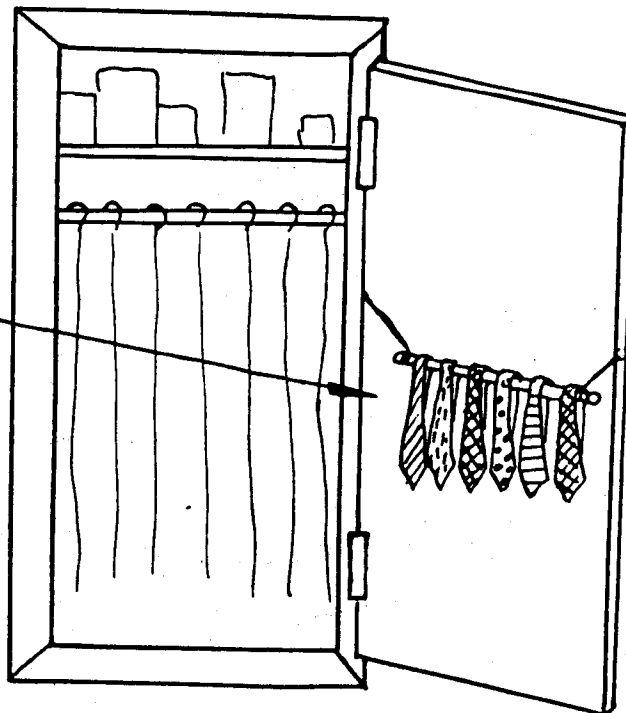
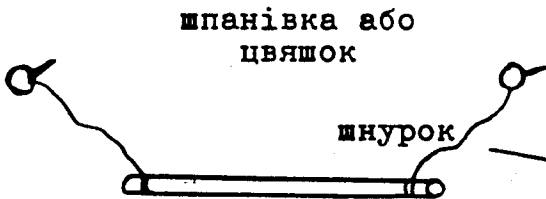
ВІШАКИ ДЛЯ КРАВАТОК.
/дарунок для батька/

Спосіб I.

вішак приміщений у внутрішній частині дверей шафи

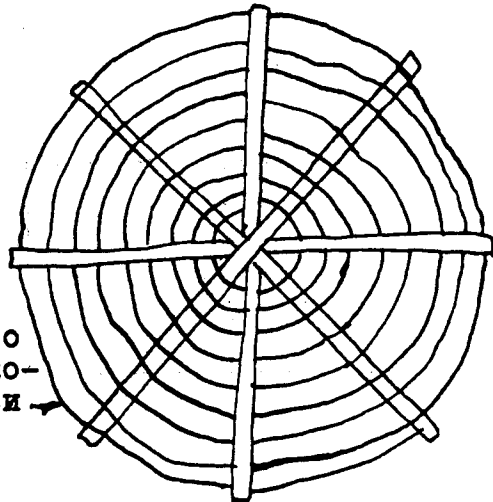
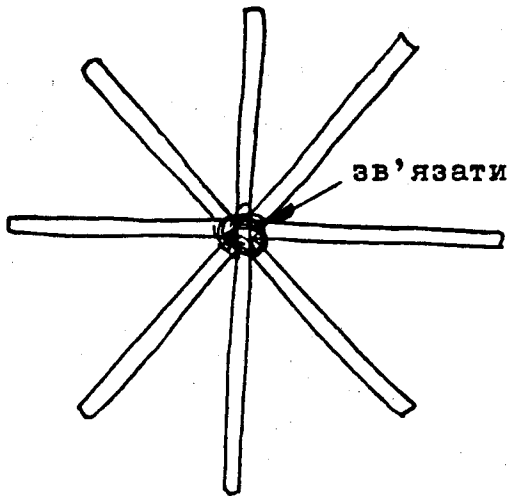
Спосіб II.

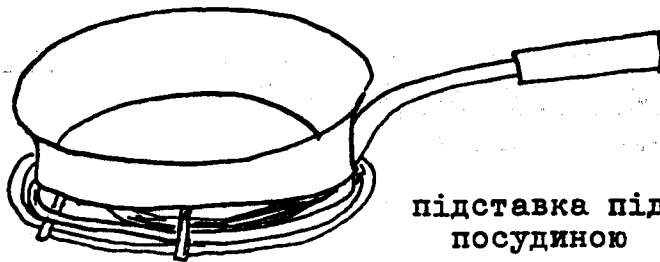
вішак звисає у внутрішній частині дверей шафи

ПІДСТАВКА ПІД ПОСУДИНУ.

/предмет щоденного вжитку/

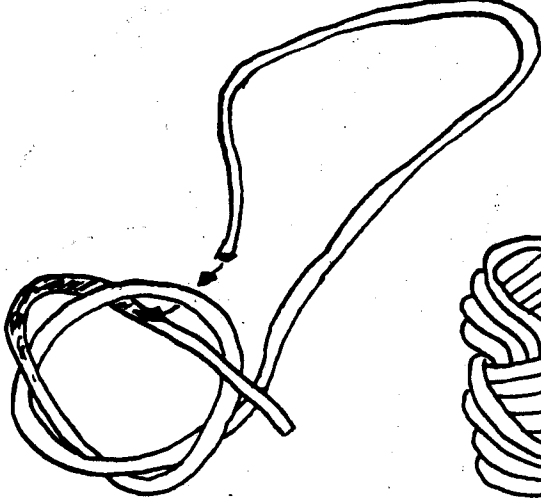

обплести довкруги прутиків

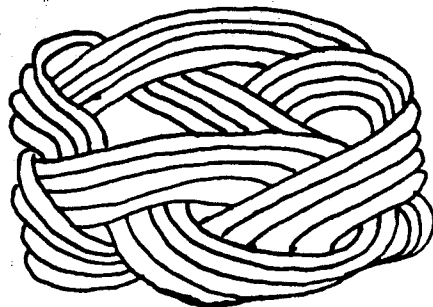

підставка під посудиною

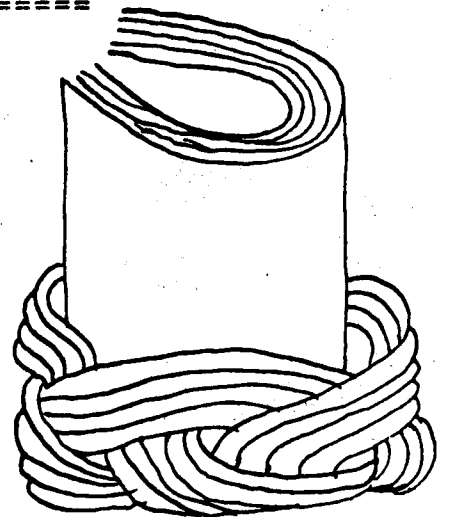
СТОЯК ДО СЕРВЕТОК.

шнурок, пластик або дротик зігнути як на рисунку й пропихати за стрілкою

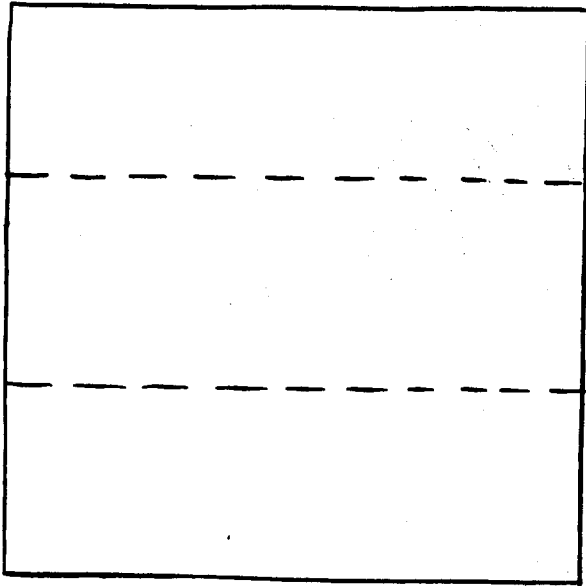
готовий перстень

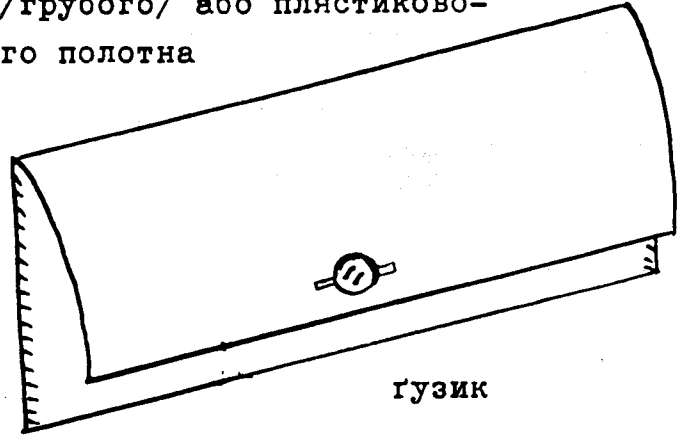
готовий перстень з серветками

ТОРБИНКА ДЛЯ ПРИБОРІВ.

/предмет щоденного вжитку/
зі шкіри або полотна

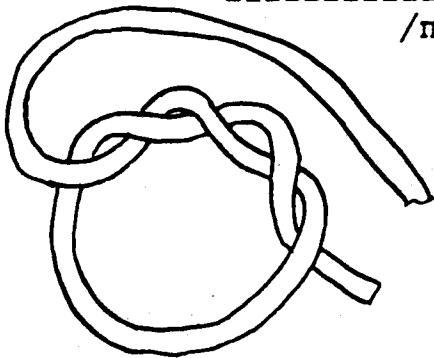
Вшита із шкірки, полотна
/грубого/ або плястиково-
го полотна

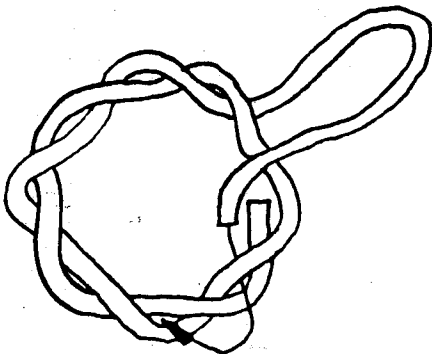
гузик

ПЕРСТЕНЬ ІЗ СКІР'ЯНОЇ ШНУРІВКИ ДЛЯ ХУСТИНИ

/предмет щоденного вжитку/

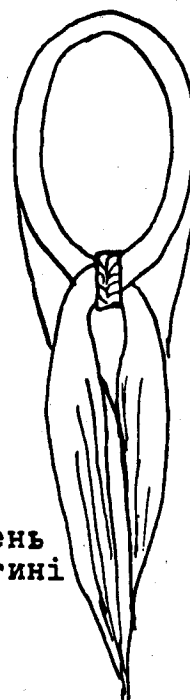
шкіряна
шнурівка

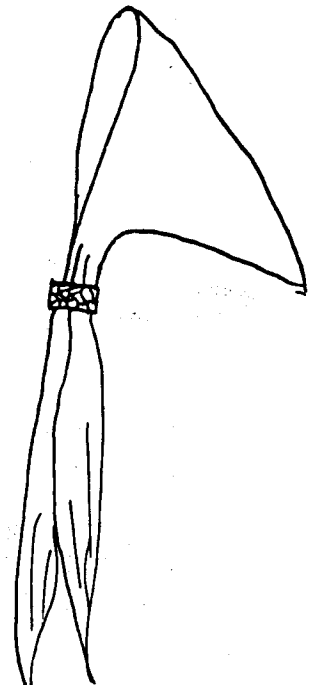
проплести
шнурівку як
на рисунку

готовий
перстень

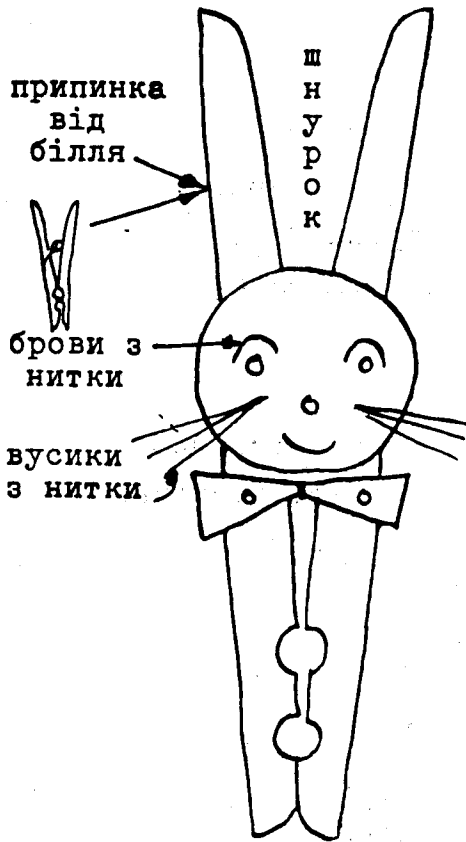

перстень
на хустині

РЕЧІ ДЛЯ ЩОДЕННОГО ВЖИТКУ, ІГРАШКИ

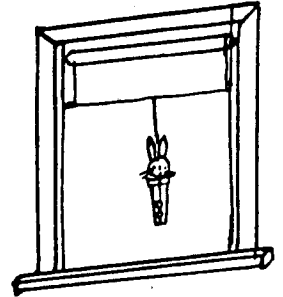
/шкіра та інші матеріали/

ЗАЙЧИК - ПОТЯГАЧ
/до віконної заслони/

голова зайчика з шкіри
очі з цвяшків
цвяшки вживати маленькі
щоб не розколоти дерева

краватка - метелик
прибита цвяшками

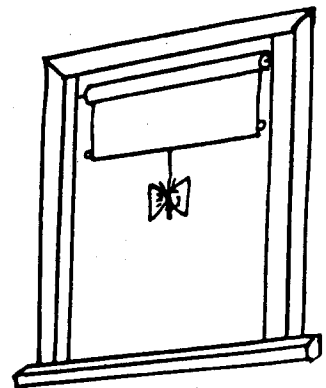
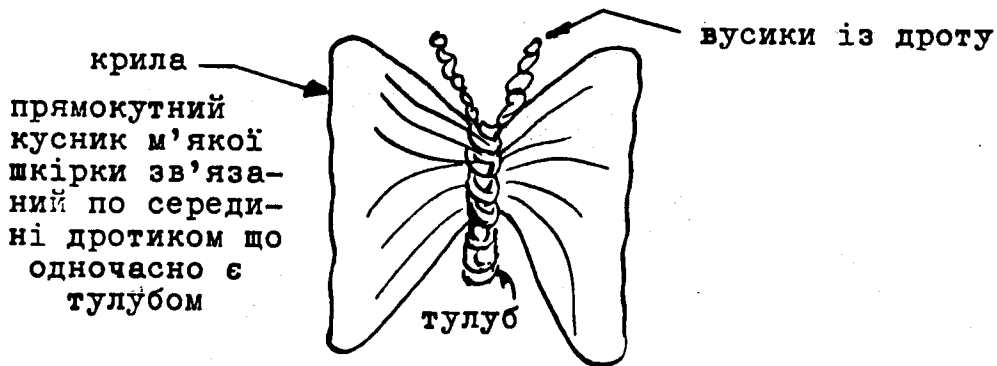
ЗАЙЧИК
причеплений
до віконної
заслони

Заввага:

замість цвяшків, можна
клеїти спеціальним клеєм

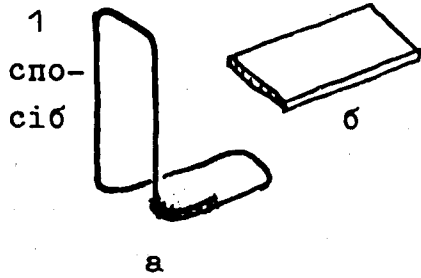
МЕТЕЛИК - ПОТЯГАЧ

/до віконної заслони/

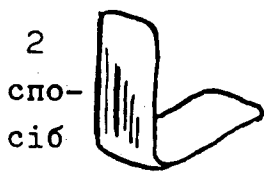

МЕТЕЛИК
причеплений
до віконної
заслони

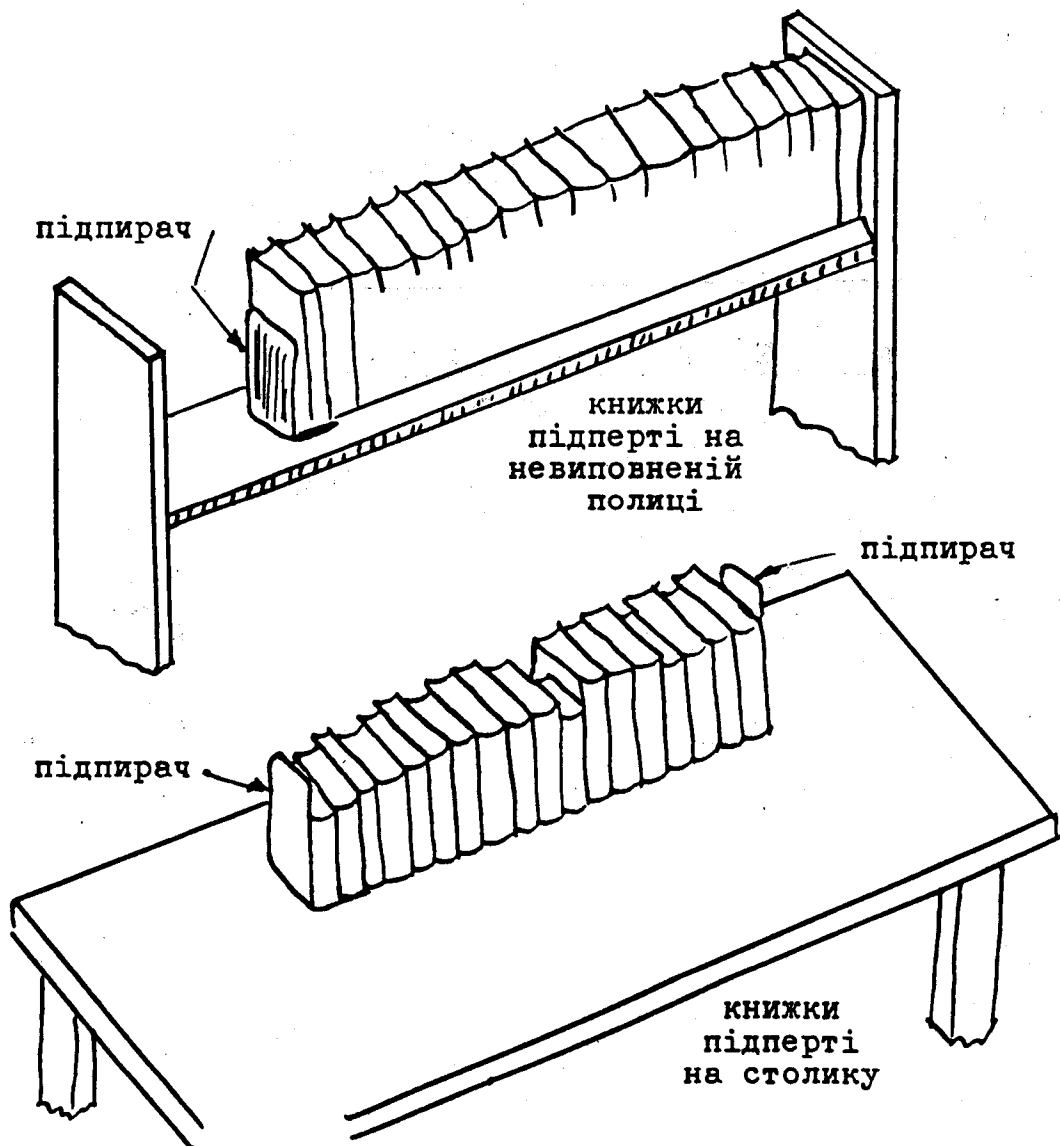
ПІДПИРАЧ ДЛЯ КНИЖОК
/річ щоденного вжитку з металю/

- а/ Дріт зігнений у форму кута.
- б/ Паперовий картон який лежить на дротику та охороняє стоячі книжки або їх обкладинки.

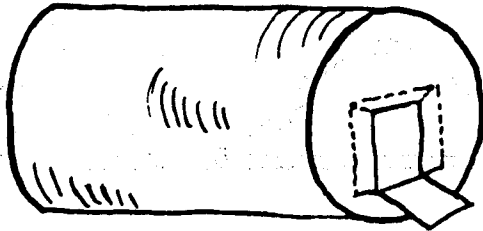

Зігнений у форму кута пластик або нержавіюча бляха, чи навіть звичайна бляха але помальована фарбою.

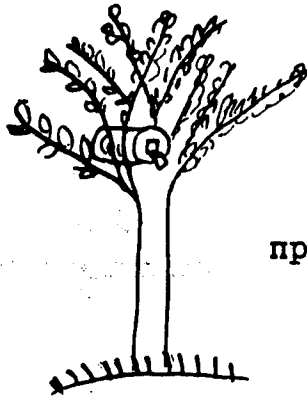

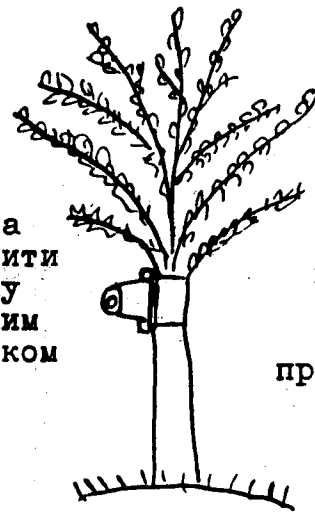
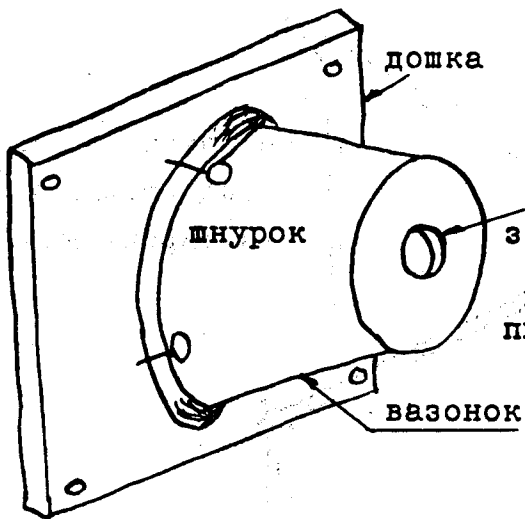
ДЛЯ ВЖИТКУ.

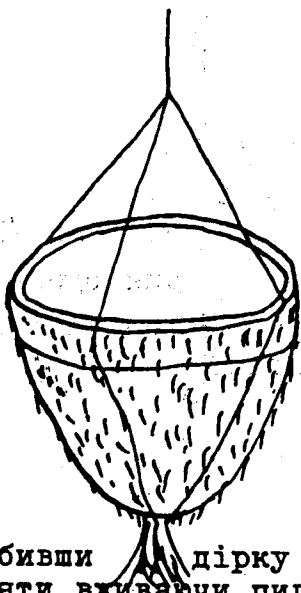
бляшана пушка
напр. з соку.

хатка для
пташок
приміщена на
дереві

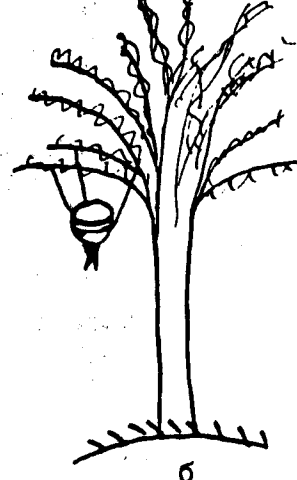
хатка для
пташок
прив'язана до
дерев

ВАЗОНОК
ДЛЯ МАТЕРІ

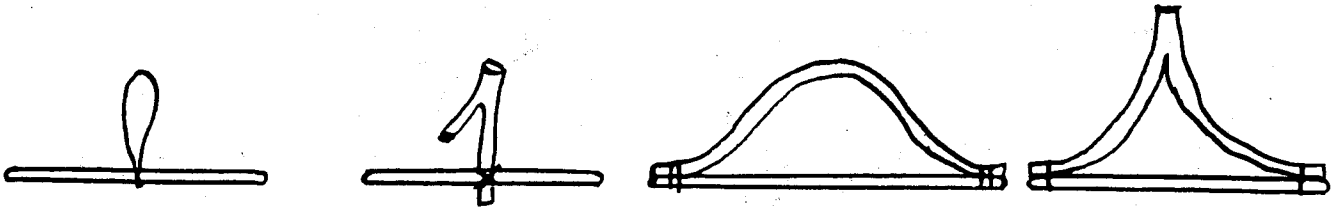

НА ВОДУ
ДЛЯ ПТАШОК.

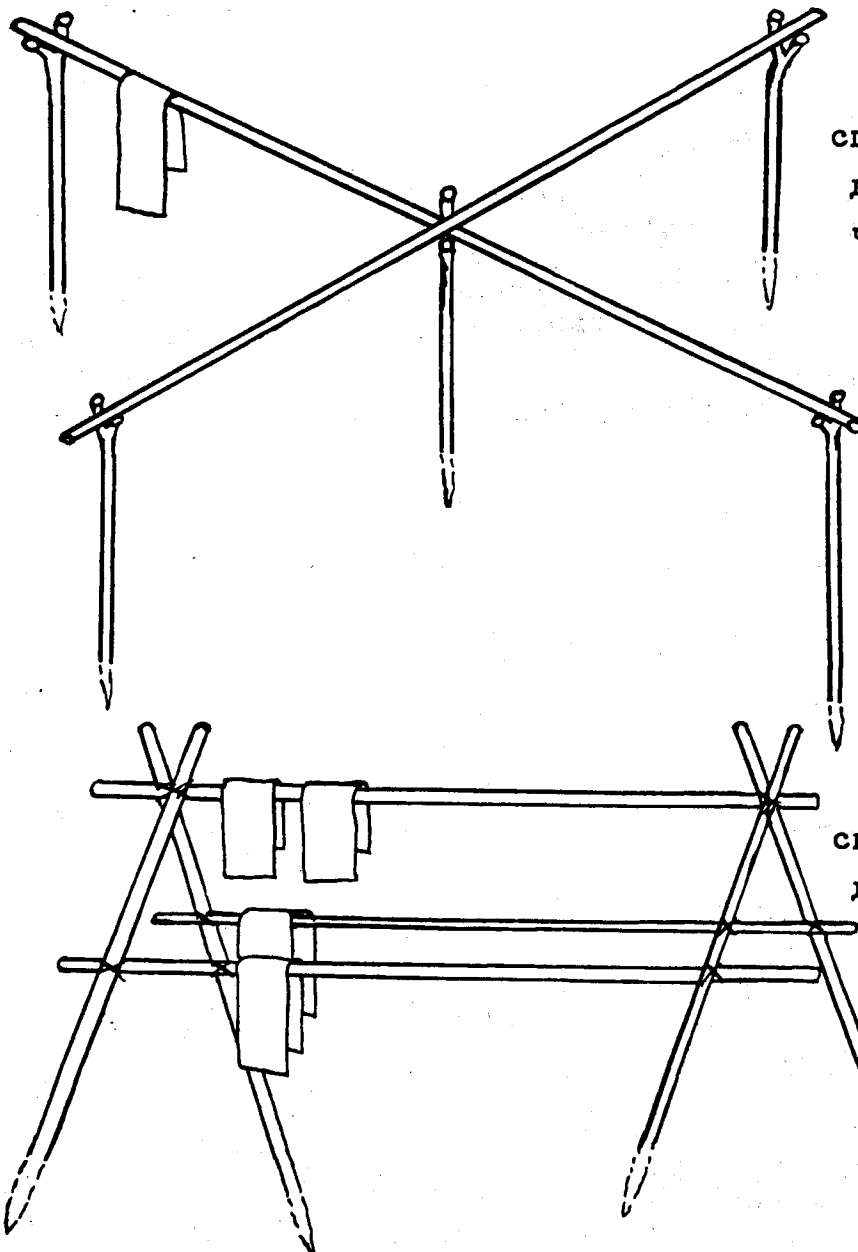

1. Пробивши дірку виляти кокосове молоко з цілого горіха
2. Обтяти вживаючи пилку від металу
3. Вибрати-відлупуючи білий кокосовий горіх від лущини твердим ножем.

ДЕРЕВ'ЯНІ ВІШАКИ В ТАБОРІ НОВАКІВ.
/предмет щоденного вжитку з дерева/

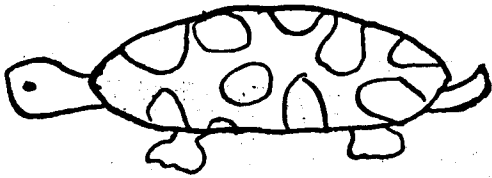
ПОДИНОКІ ВІШАКИ

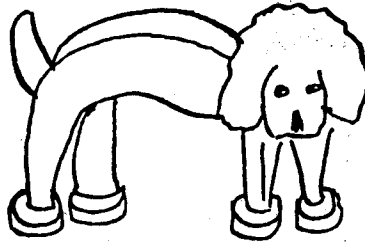
спільний вішак
для рушників
чотирикутний.

спільний вішак
для рушників
поверховий.

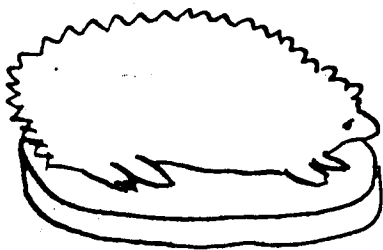
ІГРАШКИ З ГЛИНИ, ПЛЯСТЕЛІНИ, МИЛА АБО ПАРАФІНИ

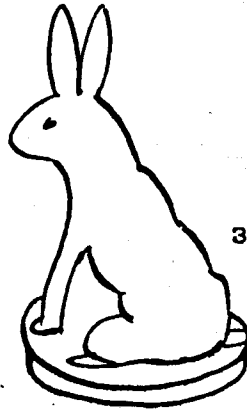
черепаха

песик

їжак

зайчик

лис

зайчик

котик

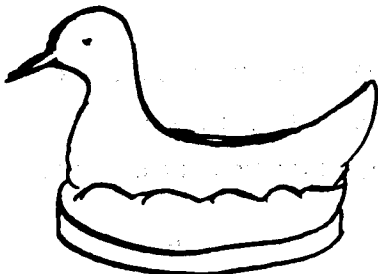
песик

олень

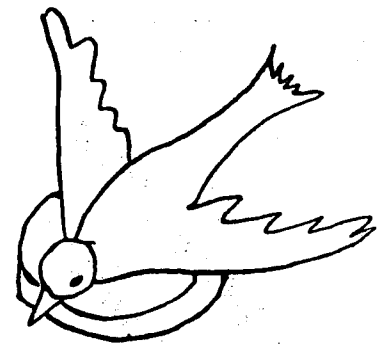
ведмедик

гуска

новак

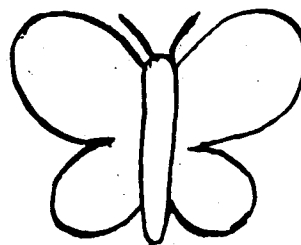
птаx

білка

хлопчик

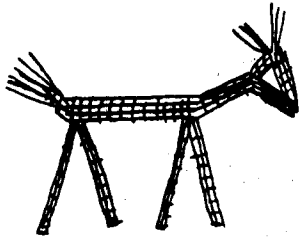
метелик

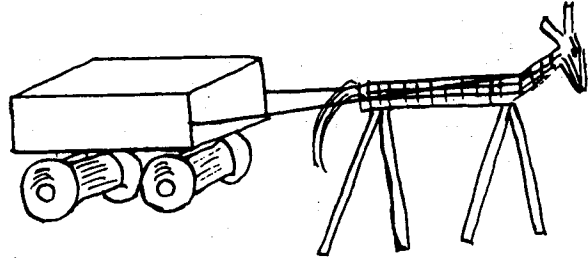
пінгвін

І Г Р А Ш К И .

/з соломки, трави/

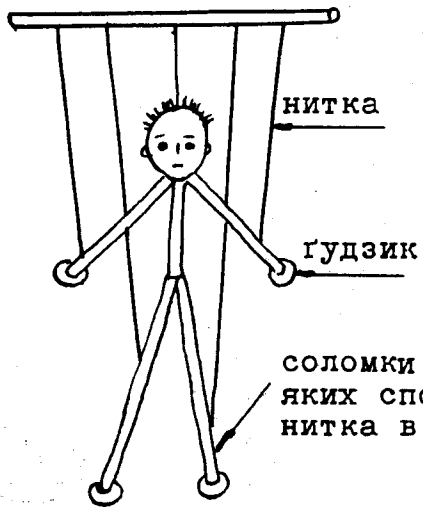

рівну траву або соломку /від соди/ зв'язати ниткою у форму песика

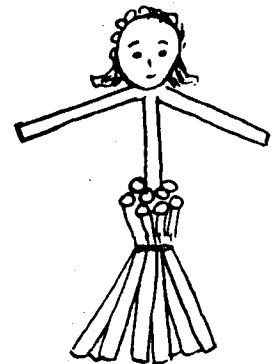
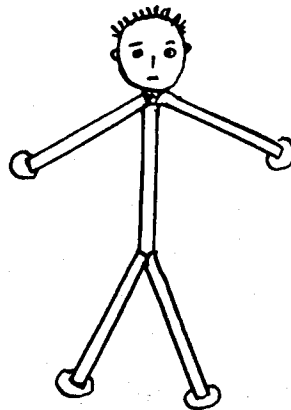
візочок з картону та колеса з шпульок від ниток

коник з соломки від соди або трави

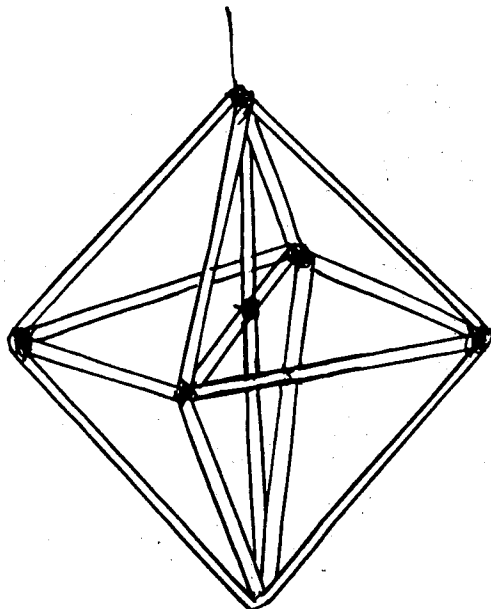
соломки від соди яких сполучає нитка в середині

паяц

соломки від соди зв'язані в жмуток.

БАГАТОГРАННИК
З СОЛОМОК
ВІД
СОДИ

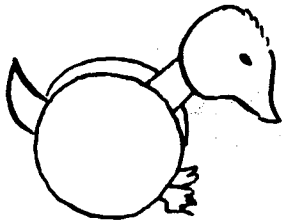

Пересилити нитку з голкою крізь соломки і пов'язати їх у форму багатогранника.

Причепити щоб звисав
свобідно

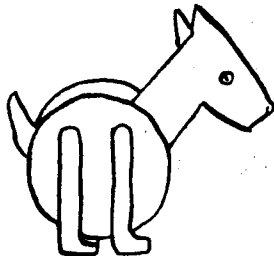
І Г Р А Ш К И

/з металу/

каченя

Для кожного звірятка треба дві накривки однакової величини. Покласти одну накривку на твердому папері та відрисувати круг. Додати до нього голову і хвостик.

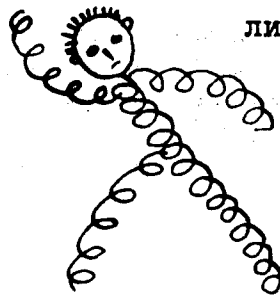

песик

Витяти по нарисованих лініях. Приклеїти до двох накривок або зішити зробивши дірку в металі. Якщо зшивається, треба наклеїти папір накриваючи нитки.

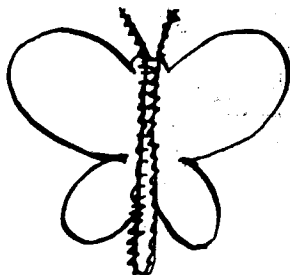

спіралю
можна робити
навиваючи дротик
на олівець

лице намальоване на
картоні

получити окремі
спіралі в належну
форму

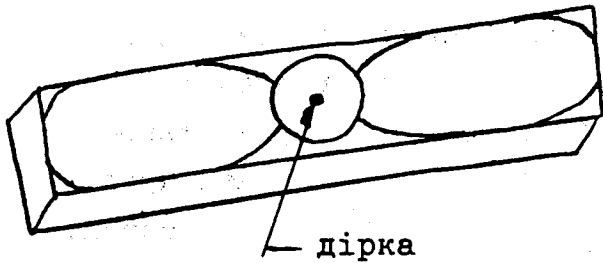

тулуб

Звичайний дротик або дротик -
щіточка, що вживається до
чищення файки. Зігнути у
форму метелика.

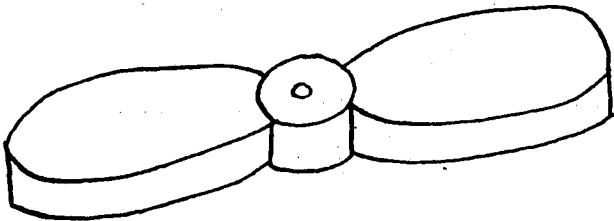
Тулуб є з рівного дротика

ДЕРЕВ'ЯНИЙ ВІТРЯК
/іграшка з дерева/

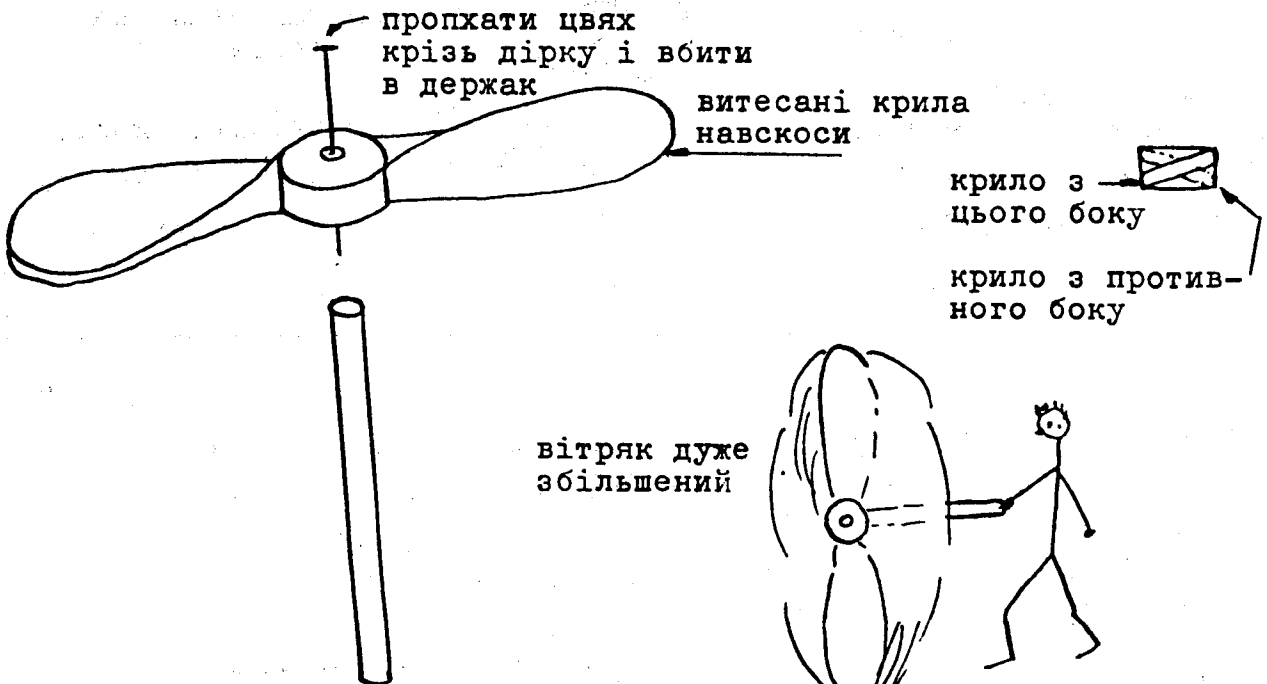

на дошці із м'якого
дерева, що немає суків,
нарисувати обриси
вітряка та провертати
дірку наскрізь

дірка

вітряк витесаний за
обрисами

пропхати цвях
крізь дірку і вбити
в держак

витесані крила
навскоси

крило з
цього боку

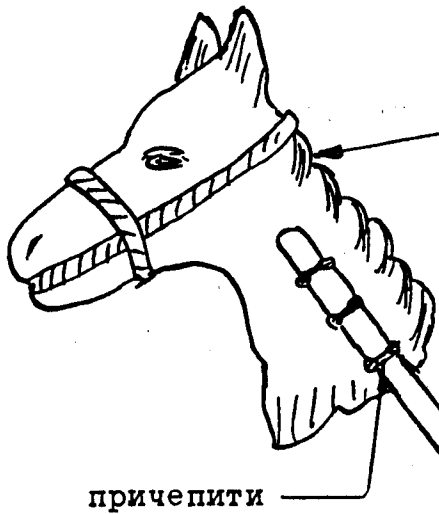
крило з против-
ного боку

вітряк дуже
збільшений

новак біжить з вітряком

К О Н И К .

/іграшка/

Витяти голову коника
з дошки або картону

причепити
голову до
держака

дерев'яний держак

Л И Ц А Р О Х

/пісню і коника можна вжити до інсценізації/

1. Ой був собі лицар Ох
Коня мав /2 р./

2. А як їхав на війноньку
З коня впав /2 р./

3. Задрімався кінь вороний
Тай заснав /2 р./

4. Спотикнувся при дорозі
Та й упав /2 р./

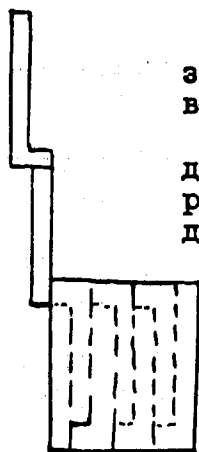
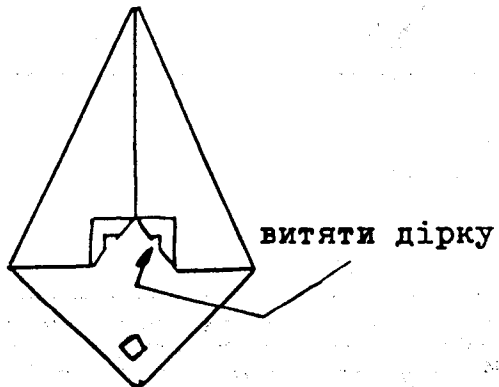
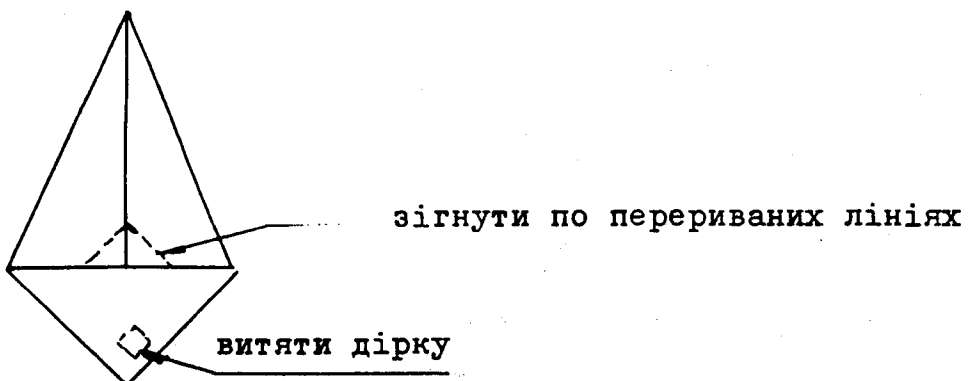
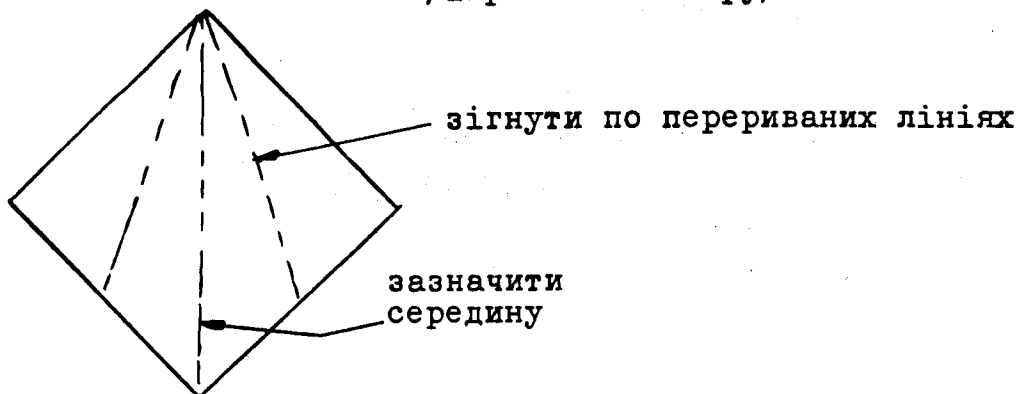
5. Заболіла лицар-Оха
Голова /2 р./

6. Заболіла права ручка
Ще й нога /2 р./

7. Ой вчив коня лицар Ох
Ой навчав /2 р./

8. Бо як іде на війноньку
Щоб не спав /2 р./

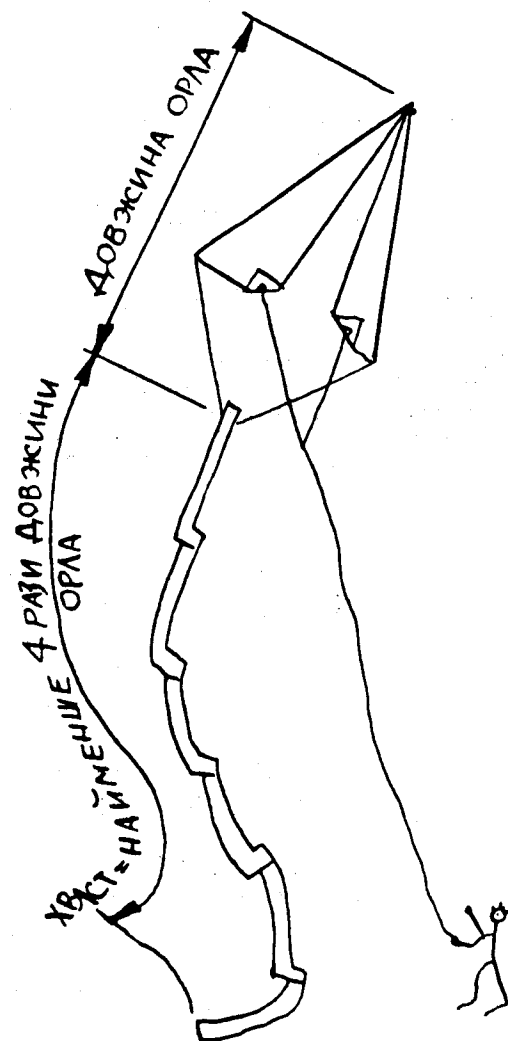
ПАПЕРОВИЙ ОРЕЛ
/іграшка з паперу/

з куска паперу
витяти хвоста

довжина хвоста
рівняється чотирьом
довжинам орла

щоб правильно витяти
хвоста приглянься до
цього рисунку

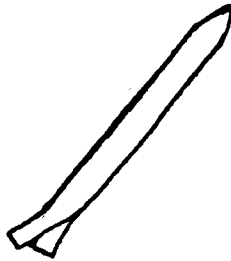

ІГРАШКИ З РІЗНИХ МАТЕРІЯЛІВ

Витяти рівні шириною
довгі пасочки паперу,
найкраще твердшого
і склеїти їх у форму
лебеда, як на рисунку

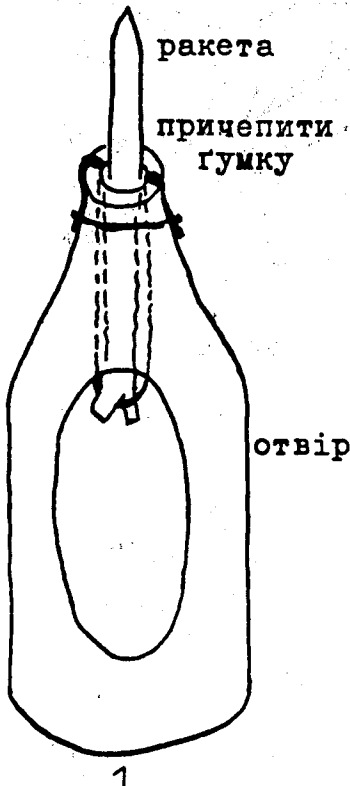

гоговий
лебідь

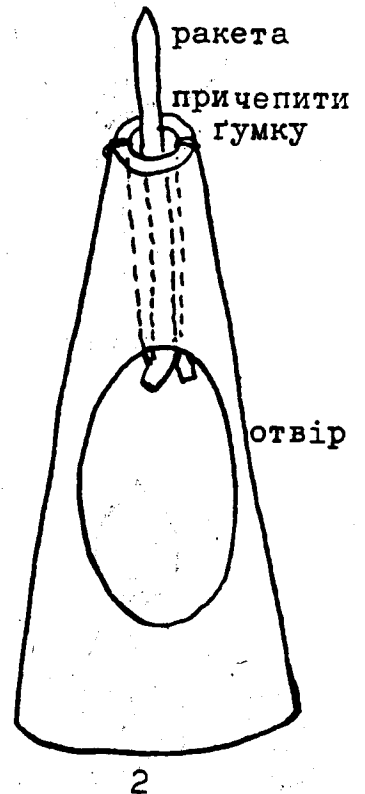
СТРІЛЯННЯ

РАКЕТАМИ.

в плястиковій пляшці 1
або конусі з картону 2
витяти овальний отвір

на верхку по протилежних
сторонах причепити гумку
так, щоб звисала і було
її видно в отворі.

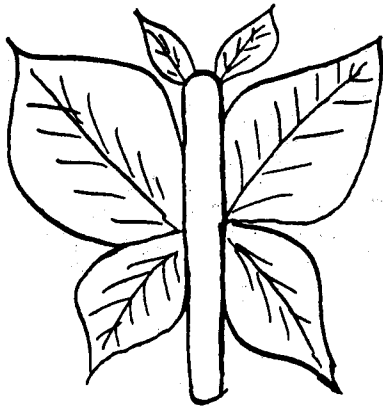
Стріляти так: примістити
ракету /із паперу/ так,
щоб хвостиками /крилами/
була на гумці, а натягнув-
ши гумку, вона /ракета/
виставала із отвору на
зовні.

натягнувши гумку ----- і пустивши раптом
ракета полетить в гору.

РІЗНІ ФОРМИ З ОСІННІХ ЛИСТКІВ

/наклеєні на папері/

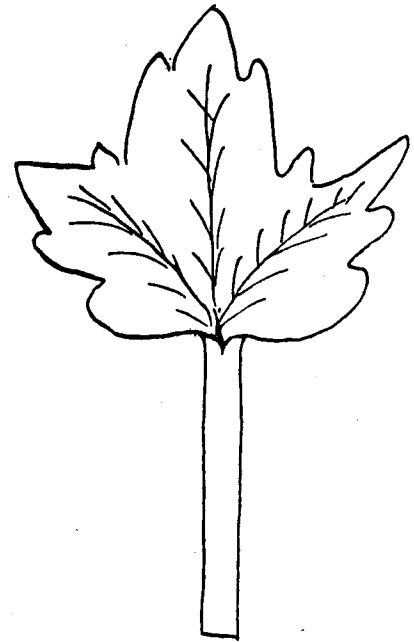
/прикраси до домівки. /

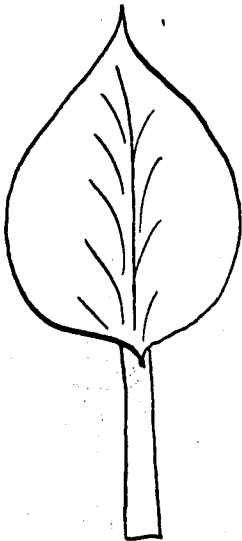
метелик

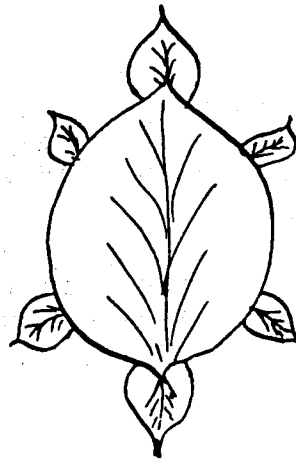
ракета

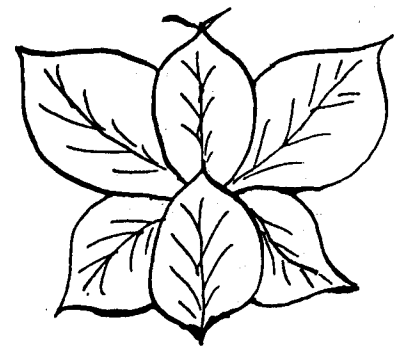
дерево

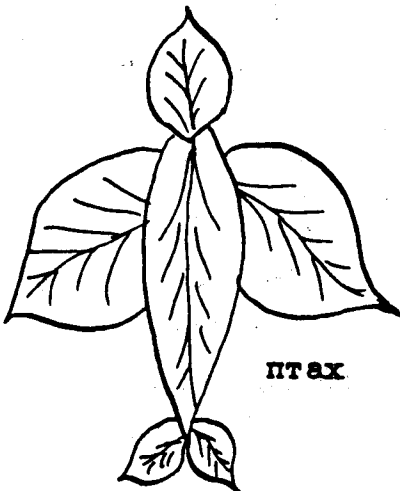
дерево

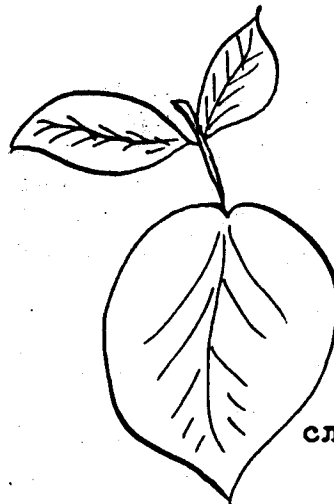
черепаха

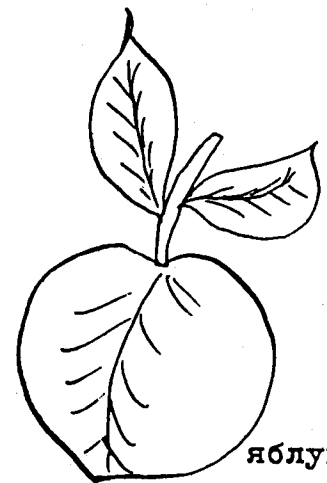
бджола

птах

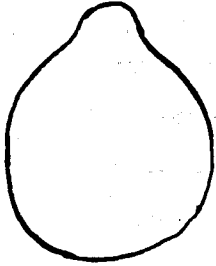
сливка

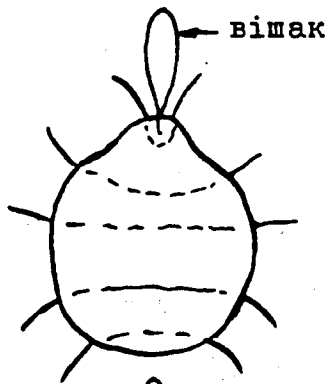
яблуко

З О З У Л Ь К А

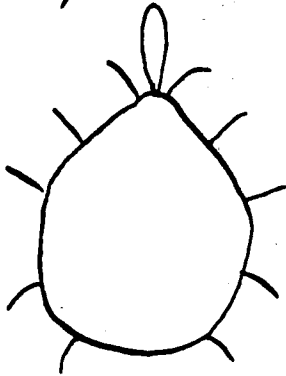
/прикраса до домівки, на ялинку/

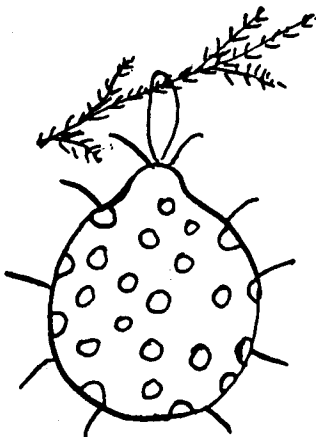
Витяти з паперу форму як на рисунку .

Пересилити грубу нитку, дротик чи
плястикову нитку щоб зробити ніжки,
вусики та вішак.

З двох сторін наліпити папір, щоб
закрити пересилені дротики чи нитки.

Щоб викінчити зазульку, треба на -
малювати цятки фарбою або наліпити
кольорові цятки чи обгорнути позліткою.

8. Тотем це власність роя, ланки чи новацької частини і його беруть новаки зі собою на табори, зустрічі, збірки, свята та імпрези.

9. Коли тотем виконає ЛАНКА ЗОЛОТОРУКОГО на таборі тоді він стає власністю:

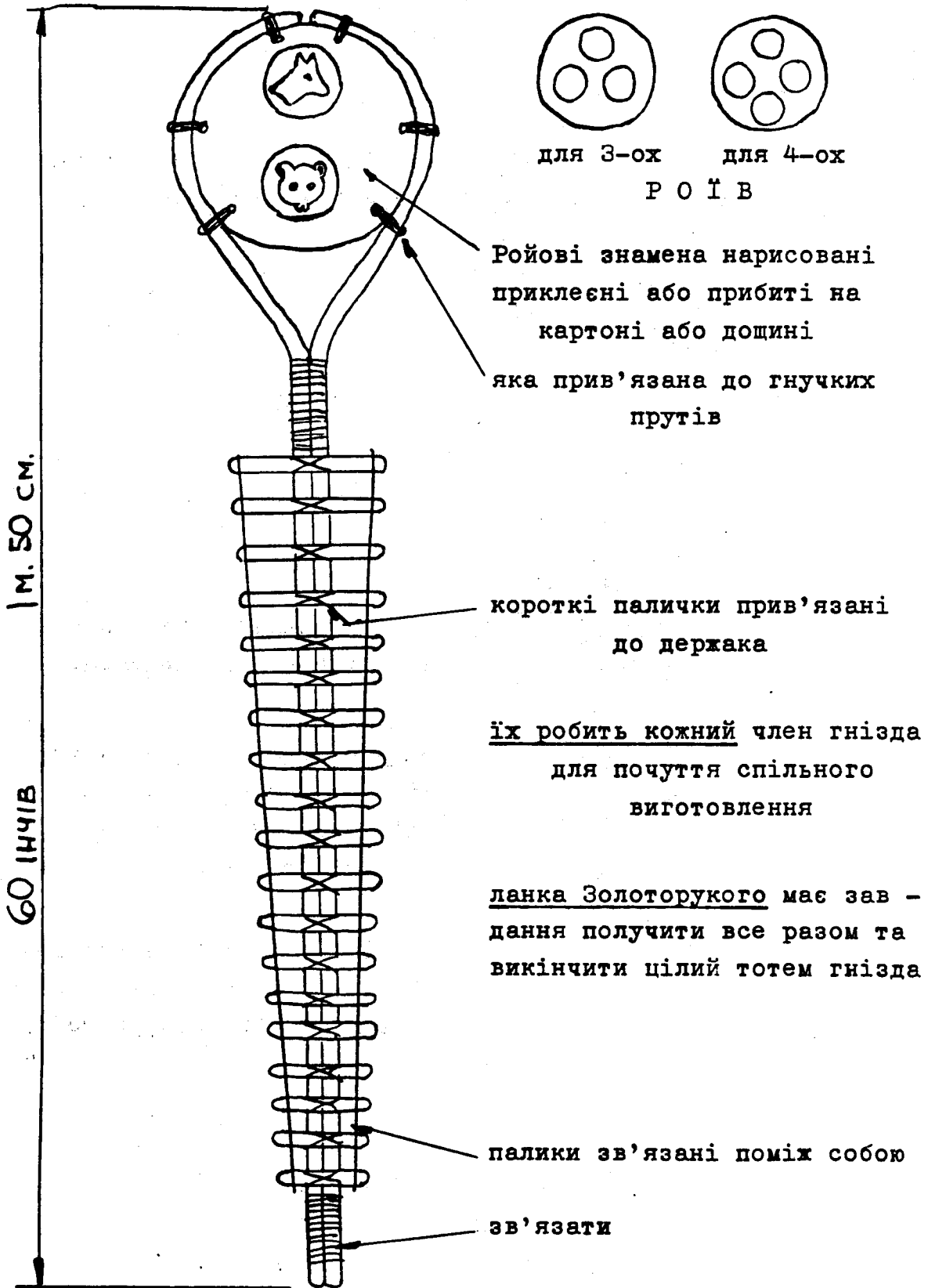
а/ таборового архіву - музею, за згодою ланки;

б/ переходить на власність цієї частини новаків, що їх є найбільше з даного осередку;

в/ переходить на власність найкращого новака, а потім на власність станиці, з якої він є;

г/ залежатиме від рішення команданта табору в порозумінні з братчиком, що переводить заняття ланки Золоторукого в таборі.

Т О Т Е М   Г Н І З Д А

для 3-ох   для 4-ох
РОЇВ

Ройові знамена нарисовані
приклеєні або прибиті на
картоні або дощині
яка прив'язана до гнучких
прутів

короткі палички прив'язані
до держака

їх робить кожний член гнізда
для почуття спільного
виготовлення

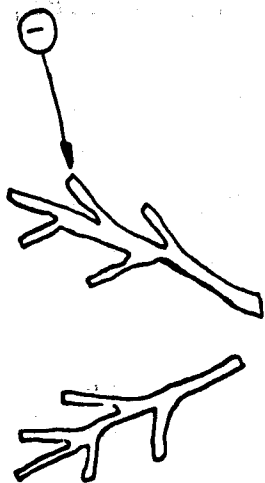
ланка Золоторукого має зав -
дання полчити все разом та
викінчити цілий тотем гнізда

палички зв'язані поміж собою

зв'язати

1 м. 50 см.

60 ІНЧІВ

роги оленя
дві галузки,
в яких бічні
гілки є
залишені

горішня
частина голови

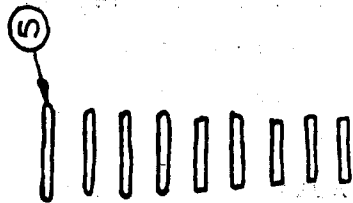

держак

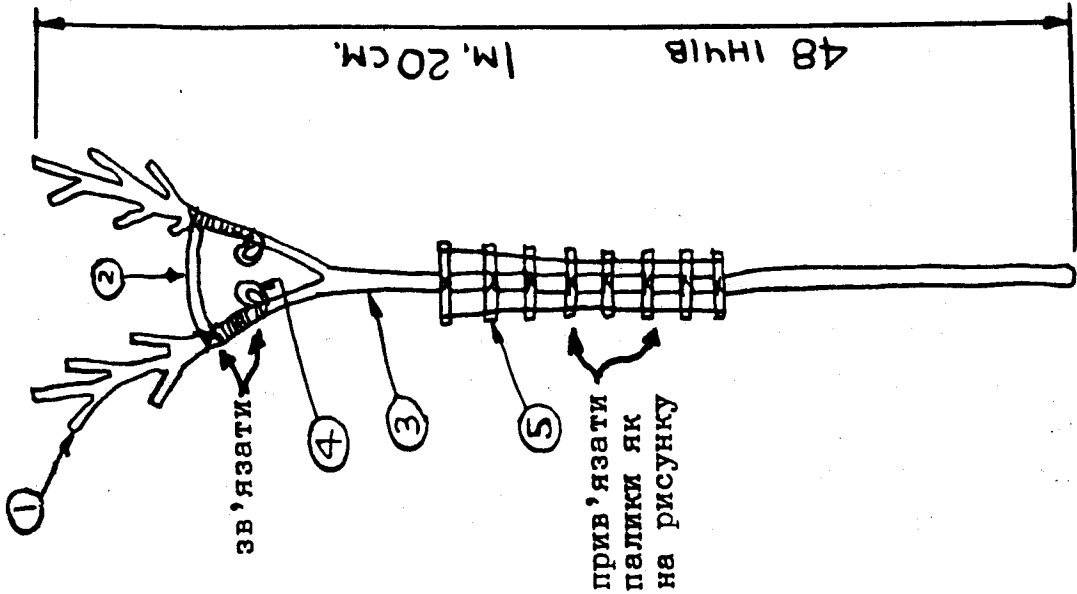

око
гнутий прутик
зігнути і зв'язати
у вказану форму

зв'язати

палики,
що їх
виготовляє
кожний човак
зокрема

зв'язати

прив'язати
палики як
на рисунку

ГОТОВИЙ ТОТЕМ
цей тотем надається для роя, що
в цілості готується до вмілості
"Золоторукого"

ЛЯЛЬКОВИЙ ТЕАТР

=====

На підставі прочитаного оповідання, байки, казки чи вірша можна вирізьбити дієві особи чи тварини, що їх зватимемо "артистами" для лялькового театру.

Якже ж вони рухаються? Ось як: голова і половина тулуба робиться із таких матеріалів: з плястиліни, мила, свічки, дерева, паперової маси, картоплі, буряка або іншого. В тулубі є дірка в яку входить вказівний палець. Найгрубший палець /палюх/ і середній є руками ляльки, що рухаються і можуть брати все як нормальні руки.

С ц е н у можна зробити із переверненого на бік звичайного стола, що його уставляємо в кімнаті біля дверей. Двері треба за-слонити до половини полотном чи звичайним папером, щоб закривали особи, що говорять за ляльок.

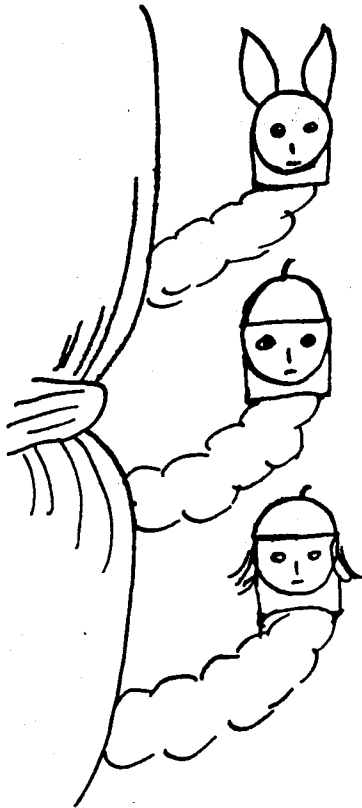
Темою сценки можуть бути: казки, байки, оповідання чи теж моменти, що їх переживали самі новаци на пр. в таборах, чи такі, що їх новаци самі видумали.

Артисти, що їх вирізьбимо, виліпимо, випхасмо, помалюємо, приберемо є, на жаль, німі. За них треба говорити. Між нашими новачками є багато талановитих "артистів", що матимуть здібність і охоту вивчити поодинокі ролі лієвих героїв сценки та їх виконати.

Метою вмілости "ЗОЛОТОРУКИЙ" є не лише саме новацьке майстрування, себто тесання, різання, різблення чи в'язання. Новак повинен вчитися використовувати свої твори всебічно, розвивати не тільки свою ручну справність, помисловість, зарадність, але теж і новацьку уяву - фантазію, щоб ілюструвати свої переживання, або перетворювати свої твори в "живі істоти". Для цього зокрема надається ляльковий театр.

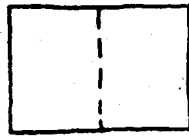
Різноманітність програми в праці з новачками дуже важлива справа. Вона є основою нашого успіху в праці, а новачкам буде

Л Я Л Ь К О В И Й Т Е А Т Р

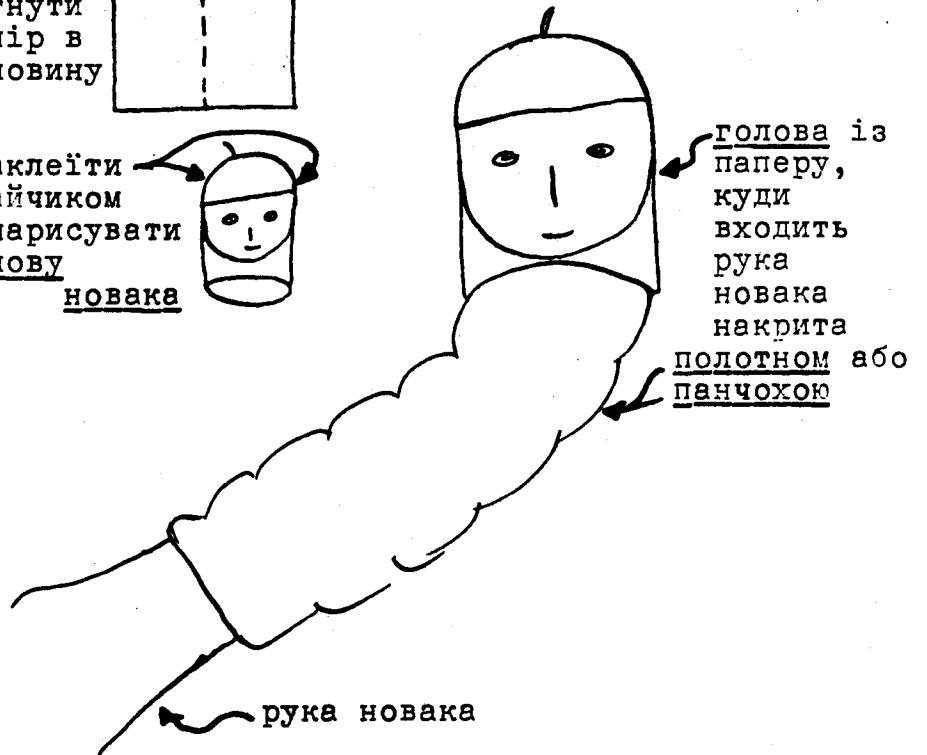

інші артисти

зігнути папір в половину

заклеїти крайчиком і нарисувати ГОЛОВУ НОВАКА

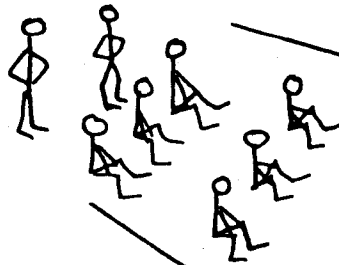

голова із паперу, куди входить рука новака накрита ПОЛОТНОМ або ПАНЦХОЮ

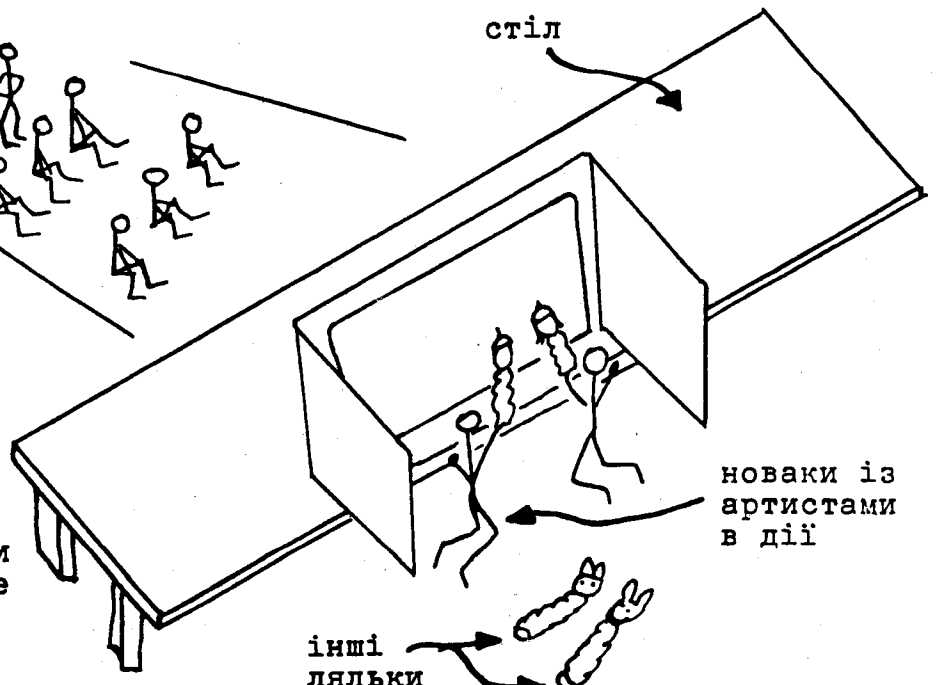
рука новака

Н О В А К И В Т Е А Т Р І

глядачі

стіл

сцена - картон із двома бічними стінами і переднім отвором, приклеєна до стола клейкою тасьмою /тейп/ якщо потрібно

на рисунку сцена в порівнанні із новаками на багато більша, а це тому щоби показати спосіб будови сцени

новаки із артистами в дії

інші ляльки